

Брой 2 (1886)

Февруари 2013

Година LIV, ISSN-0205-0943

Цена 0.80 лв.

Туристическият вестник

www.btsbg.org

Издание на БТС

Алея на славата Аврам Аврамов на 80 г.

Един от доайените на
българския алпинизъм с нова книга
„Жестокият път на Еверест“

На 6 февруари конференцията на МФВС се оказа тясна да побере желаещите да уважат 80-годишния юбилей на Аврам Аврамов, един от доайените на българския алпинизъм. И не само. Аврам ще остане в историята на катерачеството и алпинизма в България най-вече като ръководител на звездната българска експедиция Еверест '84, когато петима българи успяха да достигнат върха по един от най-трудните маршрути – Западния гребен. Един от тях се нареди сред първите в света, изкачил Покрива на планетата без кислороден апа-

рат. Подвигът на Христо Проданов и днес остава ненадминат, а цената му коства цял един човешки живот.

„И макар според железните правила на алпинизма най-голямото постижение е да се завърнеш жив, а най-успял е ръководителят, запазил числеността на участниците, Вашето име ще остане в историята на българския алпинизъм. То е маркирано там и като един от шестимата ни сънародници, изкачили първия български седемхилядник – пик Ленин, още и като ръководител на

експедицията, осъществила първото българско изкачване на пик Комунизъм. За заслугите си като алпинист и за приноса в развитието на алпинизма сте носител на най-високи държавни и правителствени отличия, в това число и на БТС, като един от организаторите на експедициите“ - каза

в приветствието си до юбилея изпълнителният секретар на БТС Венцислав Удев, връчвайки му юбилеен плакет и поздравителен адрес от името на Съюза.

Тук му е мястото да припомним, че Българският туристически съюз по онова време е вдъхновител и организатор на експедицията, отредила достойно

място на българите в света на височинните изкачвания на планетата.

Спирайки се на звездната биография на Аврам Аврамов, приветстващите го представители и ръководители на федерации и обществени организации, колеги, свързани с дейността му през годините, припомниха жалоните по пътя към Еверест.

На тържеството бяха показани архивни снимки, както и представена новата книга на Аврамов „Жестокият път“ на Еверест, в която авторът публикува дневника си, писан в Базовия лагер, както и документи и обстоятелства, свързани с провеждането на експедицията.

В. „Ехо“,

Снимки Боян Петров

Посветена на 40-годишнината от победата на социалистическата революция и 80-годишнината на революционното профсъюзно движение в България

АПЕЛ

До всички планинари и любители на българската природа!

В Туристическо д-во „Сърнена гора“, Ст. Загора, се реализира идеята за започване на дарителската кампания за възстановяване на х. „Богдан“ - Средна гора.

Голяма част от ветераните туристи към ТД „Сърнена гора“, Ст. Загора, сме посещавали и си спомняме за този прекрасен туристически обект в сърцето на Средна гора. За съжаление, от него сега са останали единствено руините на опожарената хижа и бунгалата около нея. На събрание на Клуба на ветераните бяха разглеждани идеята за дарителската кампания за възстановяване на х. „Богдан“, публикувана в последните няколко броя на в. „Ехо“, и едновременно бе подкрепена от всички членове. Предложиха се следните инициативи, които вече са реализирани:

Управителният съвет на туристическото дружество взе решение да подкрепи кампанията с 1000 лева, като в процеса на строителството, според финансовите си възможности да реали-

зира и допълнителна подкрепа.

Да възродим традициите от началото на организираното туристическо движение, когато хижите са строени с безвъзмезден труд и дарения от самите туристи.

За целта е направена дарителска кутия и върви кампания за набиране на средства от членовете на дружеството, като призивът е председателите на клубовете и изявените туристи да дадат личен пример за дарение - всеки според възможностите си.

Клубът на ветераните туристи към ТД „Сърнена гора“, Ст. Загора, отправя призив към всички туристически дружества в страната да се присъединят към дарителската кампания и на страниците на в. „Ехо“ и официалния сайт на БТС да отразят реално набраните средства.

20.01.2013 г. Инж. Йовко Йовчев,
Ст. Загора ЗДТ и член на Клуб ветерани

към
ТД „Сърнена гора“, Ст. Загора

СПОРТ

ТОТО

Според материал, публикуван във в. "24 часа" от 2 февруари 2013 г.: "В битката за Витоша няма победители и победени...". Ние, редовите туристи, обаче се смятаме победени и затова искаме да се публикува и нашето мнение.

В брой 11, 2012 г. на националния туристически вестник "EXO", орган на БТС, на първа страница беше публикуван мой текст за падането на автобус №66 в реката и премазването на шофьора Боби. Случи се на 6 октомври 2012 г. Четири месеца след това нещата са променени. Как? В самия край на м. януари, 2013 г. на хижа "Алеко" е проведена среща на основните инвеститори в планината Витоша и са договорени цените, групите клиенти, местата за действие и стратегията за развитието на ски-спортите в цялата страна. Разбира се, че недоразвитата инфраструктура на Витоша, блокирана от ветото на президента на Република България, на поправките на закона за горите, с които се блокираха големите проекти на фирмата ВИТОША СКИ, са били странична тема. Основното е Европейското първенство по биатлон от 18 до 26 февруари 2013 година в ски-зона БАНСКО с бюджет от 750 000 лева и проектите за втора писта и втора кабинка на Банско. Сега се е търсела подкрепата на софиянци за Банско, като са спазарени добри условия за тях на Витоша. На срещата не са присъствали нито представители на основния собственик на Витоша - Природен парк "Витоша", нито на Министерството на околната среда и водите и на Сдружението на природните паркове в България, нито на основния собственик на сградите и маркировката в планините - Сдружението "Български туристически съюз", нито на туристическите дружества от Витоша и другите райони на столицата.

В интервюто на журналиста Георги Банов с Аспарух Мачирски - Мачирски става изразител на мечтите на инвеститорите. А иначе кой е той?

На 5 юни 1954 година в изкачване на северната стена на връх Вихрен на Пирин загиват Васил Филипченко, А. Иванов и Тодор Игнатиев - на тях е посветена песента на Филип Аврамов "Тъгата на Пирин": "Блестят по карпите сълзи на тъжна ранна есен, мълчи притихнал Кутела, в тъга унесен...". Всички я знаят и всички я обичат. Нещастие се повтаря на 16 август 1961 г. в Кавказ, на Стената на Безинги, където безсмъртни млади остават ЦАНКО БАНГИЕВ,

РАДКО БРЕЯНОВ и ЙОРДАН МАЧИРСКИ. Аспарух тогава е на 4 години, а Сълзица на 2. Сега полковник о.р. Аспарух Мачирски казва: На планината й трябва друг облик - да служи на хората. Но на кои хора? Аз ще отговоря - на хората с парите.

И още един поглед към историята. След Първата световна война, от която нашата страна излиза победена и унижена, й е забранено да има авиация, артилерия и наблюдателни пунктове за ранно предупреждение на въздушни неприятели. Но минават само 14 години и нашият народ намира изход. Помагат туристите и кинематографистите. Тогава хората са ходили на кино и преди всеки филм, независимо дали е английски или

френски, на победителите във войната се е прожектирал филмов Преглед с нашия живот. И събират мераклии и ги товарят с по 4 тухли от тухларните на Княжево, показват ги как пухтят към Бялата вода, през Златните мостове и ги поставят пред строителите на Наблюдателницата на

есем. Той вижда гората от антени над Наблюдателницата на върха и си спомня за кинопрегледите от преди 70 години. И той като Патриарха Алеко Константинов е изкушен от юристпруденцията и пита: а кой взема парите? Завежда се съдебно дело и парите на съобщителните оператори Софийски градски съд присъжда на БТС след изглеждането в съдебната зала на кинопрегледите от 1934 година.

По онова време БТС строи над 150 хижи. Сега те са дадени под аренда за смешно малко пари - само да ги поддържат, за да не рухнат като тази в Средна гора - хижа "Богдан". Задължението е те да правят бизнес, като отделят 1/3 от броя на столовете в ресторантите и 1/4 от леглата за туристи на БТС. Не ги задължават да пускат по високоговорителите си планински песни, но се подразбира. че в тези храмове на туристическия дух не трябва да има чалга.

Да си припомним и великата притча на сина на основната народност на страната им Кон Фу Дзъ - наричан от европейците Конфуций от държавата Джунгуоа, наричана на славянобългарски Поднебесната, от русите - Китай, а от англосаксонците - Чайна, понеже оттам е минал генуезецът Марко Поло и оттам е почвал Пътят на коприната, и оттам е донесен чаят: Когато господарят на света решил да направи Земята, първо създал майката на Земята. И я попитал: Каква искаш да е Земята? Тя помислила и отвърнала: Да има мъже и жени, да правят деца, да се обичат... А господарят на света казал: Но тогава ще има богати и бедни хора, ще има лъжа, измами и пари, какво ще правят добрите по душа и дух хора? Тя помислила и отговорила: За тях да им създадем планини, където трудно ще се достига, но там те ще бъдат свободни от търговците и Духът им ще се възвисява. Така и направили.

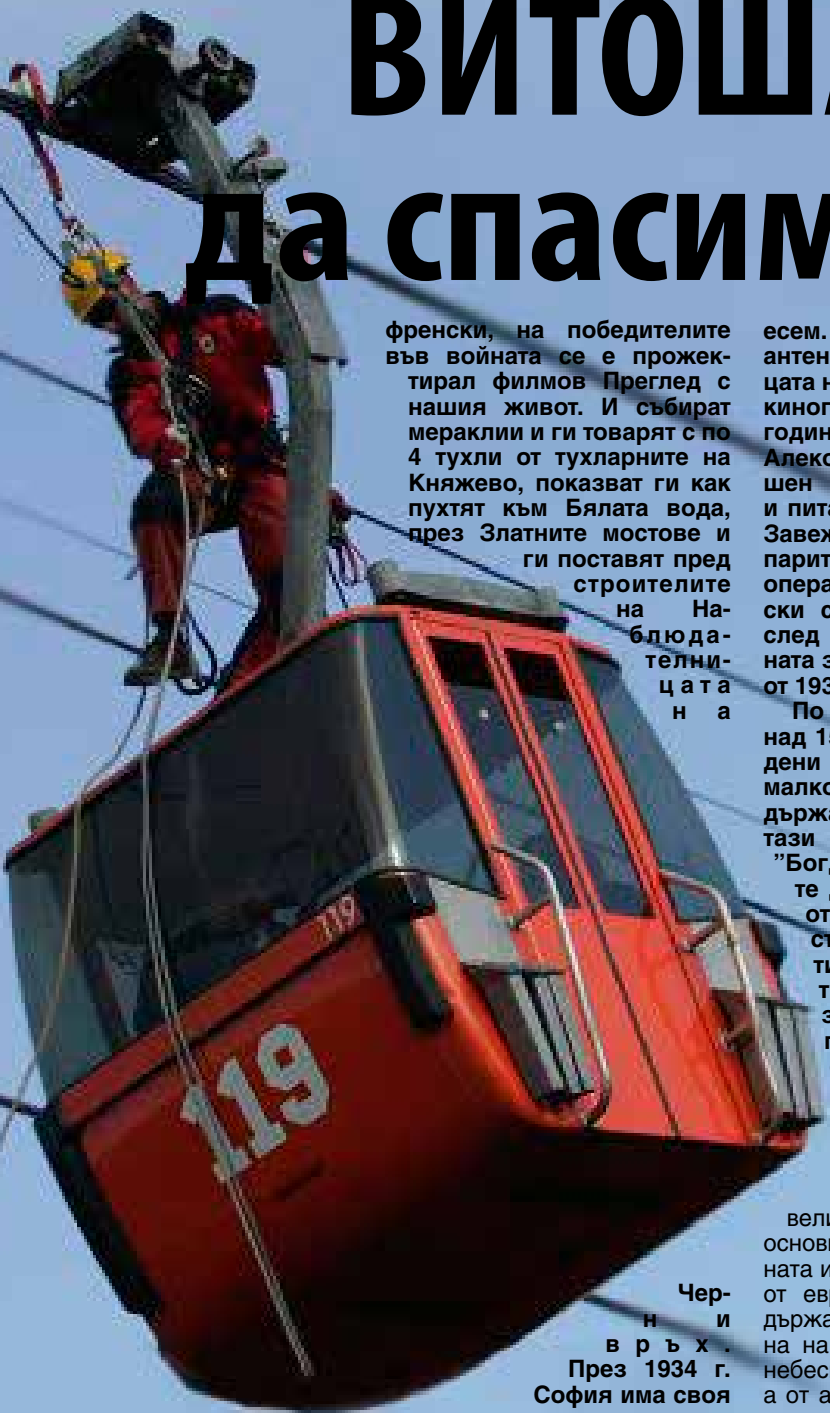
Боби още е в гипс след месец в "Пирогов" и постоянни процедури за кръвопреливания и задвижване на ръцете

и краката, защото ръчната спирачка на 30-годишния автобус е отказала. Дупките ги позапълниха, но клоните край пътя пречат на колите. Снегът погребва боклуците. При средна заплата от 350 лева и средна пенсия от 150 лева Витоша е недостъпна с 12 лева кабинка и 8 лева седалка и автобус №66, който е с 30 места и на 40 години. Ски-училище за 5 дни е от 250 до 500 лева. При договор на БТС с арендаторите с изискване минимум една трета от местата за хранене и спане да са за туристи, но при хора с пари, които искат децата им да са на въздух и сред планината, макар и при солени цени, ресторантите се запълват изцяло с курсисти в ски-училищата. На АЛЕКО има полицейски участък - значи, сигурност; има огромна сграда на Планинска спасителна служба с възможност за хирургически операции - значи, здравеопазване; има над 5 снегорина с модерни многофункционални верижни и с плъзгачи машини - значи, мобилност; има постоянно поддържано шосе с голяма база на "Бай Кръстьо" с над 10 големи снегорина и опесъчители - значи, път-живот; има банкомат - значи, пари в наличност; има над 7 ресторанта с над 30 готвачи и сервитьори; има персонал на Витоша-ски от над 80 души ски-учители; има майстори за ремонт и поддържане на ски-те; има фирма "МОТЕН" с две бази с над 40 души персонал и още 5-6 фирмички, които предлагат шейни, чай и какво ли не... "Щастливеца" го гръмнаха за 3 минути, но аз говорих лично с архитекта на Витоша-ски и той ми каза: "Щастливеца" ще го възстановим абсолютно същия по външен вид, но вътре ще е петзвезден хотел за богати туристи.

Президентът Плевнелиев карал ски, а кмет Фандъкова казва "София е с Витоша". Но за кои?! ТУРИСТИ, ДА СИ ВЪР-НЕМ ВИТОША! ТЯ Е НАША, ЗАЩОТО НИЕ СМЕ НЕЙНИ. ТЯ НИ Е ДАВАЛА И ДАВА СИЛИ И МЕЧТИ. ЗАТОВА Е Х О-О О-О и ОИ-ЛА-РИ-ПИ-И-и-и...

Инж. Радостлав Главчев, с 50-годишен стаж на Витоша, от неговите общо 72

ВИТОША е болна, да спасим ВИТОША!

Черни връх. През 1934 г. София има своя

стражник на главния връх на Витоша. Само след 8 години той ще й помогне да има само 854 жертви от бомбардировката на англо-американската авиация. Ползата се удвоява след 75 години, когато правителството прекратява субсидирането на Българския туристически съюз - неправителствена организация със 130 години дейност - Сдружение на дружества за туризъм на населението на Републиката със социална цел, за здраве и възстановяване на физическите и моралните сили на народа. Организацията е с над 100 000 членове. По това време организацията издъхва, вестник "EXO" едва печата месечно по 300 броя. Сега се един МЛАД, на 90 години турист, който още катери Черни връх и има джи-

Туристическите дружества се обучават за работа по европейските програми

В централата на БТС в София се проведе първото обучение на председатели и секретари на туристическите дружества за работа по европейските програми в областта на туризма. В обучението участваха лектори от различни консултантски фирми, които запознаха туристиче-

ския актив с изискванията за кандидатстване и необходимите за това документи. Специалистите им дадоха и ценни съвети, как да разработват успешни проекти, с които да печелят европейско финансиране, за да подобрят материалната си база. "Най хубавото в това първо обучение е,

че имаше много въпроси. Това означава, че има голям интерес, общи председателят на сдружение "БТС" Костадин Паскалев. Според него не става въпрос за просто огромяване на дружествата, тъй като някои от тях вече работят по европейските програми, при това успешно.

"Важно беше туристическите дружества да разберат, че е абсолютно необходимо да се печелят проекти и да добие базата на туристическите дружества по-добър вид. В бъдеще ще трябва да бъде създаден информационен бюлетин, който да излиза един път на три месеца, за да продължи обучението на туристическия актив", каза още Костадин Паскалев. Той подчерта, в края на годината ще има още едно обучение. Ако дотогава има поне 10 проекта от ТД, това означава, че първият семинар е бил успешен.

В битката за Пирин

ПОЗИЦИЯ НА КОАЛИЦИЯ "ЗА ДА ОСТАНЕ ПРИРОДА В БЪЛГАРИЯ", ПО ПРЕДЛОЖЕНИЯТА НА ОБЩИНА БАНСКО ЗА ИЗМЕНЕНИЯ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК ПИРИН

Предложението на община Банско за промяна в плана за управление на Национален парк "Пирин" всъщност премахва забраната за всякакво строителство върху 65% от територията на националния парк и изсичане на вековни гори. Ще могат да се изграждат не само лифтове и писти, но и хотели. Това ще застраши бизнеса на всички хотели, които не са близки до концесионера "Юлен", АД. Ще увеличи замърсяването на питейните води и ще узакони незаконното строителство в последните години.

До момента няма последствия за нарушенията, извършени от община Банско и "Юлен" АД в ски-зоната и общината. А именно:

Използване на 650 декара държавна земя над разрешеното по концесионен договор, включително изсичане на стотици декари вековни мурови гори;

нарушения на оценката за въздействие върху околната среда за териториално-устройствения план на ски-зоната да не се увеличава легловата база в Банско над 7800;

строителство на пистите с много по-голяма широчина от 30-те метра, разрешени от оценката за въздействие върху околната среда;

извършване на мащабни земно-изкопни работи.

Сега нарушителите получават удовлетворяване на нови, по-големи искания.

Предложената промяна на плана за управление осигурява узаконяване на незаконните писти, обявени от Евдокия Манева през 2004 г. Тогава тя беше депутат, а днес е заместник-министър на околната среда.

Исканията на община Банско за изграждане на нови писти, водохващания за изкуствен сняг, ски-лифтове и влекае и допускането включително на строителства на хотели, нарушават разпоредбите на чл.21 ал. 1 от Закона за защитените територии (Чл. 21. В националните паркове се забраняват: 1. строителство освен на туристически заслони и хижи, водохващания за питейни нужди, пречиствателни съоръжения, сгради и съоръжения за нуждите на управлението на парка и обслужването на посетителите, подземни комуникации, ремонт на съществуващите сгради, пътища, спортни и дру-

ги съоръжения.).

Когато коалицията "За да остане природа в България", обяви дебат в Пресклуб БТА за бъдещето на Национален парк Пирин, община Банско реши бързо да организира обсъждане в същия ден в Банско. Тъй като промяната в плана за управление засяга целия национален парк, **не приемаме тези обсъждания да са само в Банско и да се правят при "закрити врати". Подобни обсъждания са наложителни във всички общини около парка, не само в Банско.**

Министерството на околната среда и водите трябва да обяви истинските собственици на офшорната фирма, която притежава най-голям дял от концесионера на ски-зона Банско "Юлен" АД, за да се спазят изискванията на Закона за мерките против изпиране на пари. Ако това не стане, остават съмненията за конфликти на интереси на представители на местната и централната власт, които може да са фактическите собственици на концесионера.

Министерството на околната среда и водите засега не планира да разглежда предложенията от Асоциацията на парковете в България промени в плана на управление. Само предложенията на община Банско ще бъдат разгледани от Висшия експертен екологичен съвет на 19 февруари 2013 г. Това задълбочава съмненията за конфликт на интереси, изложени в т.б.

В Коалицията "За да остане природа в България" членуват Асоциация на парковете в България, Българската асоциация за алтернативен туризъм, Българското дружество за защита на птиците, Българското дружество по фитоценология – 2001, Българска федерация по катерене и алпинизъм, Българска федерация по спелеология, Българската фондация "Биоразнообразие", Екологично сдружение "За Земята", Информационният и учебен център по екология, Народно читалище "Бъдеще Сега", Сдружение "Агролинк", Сдружение "Байкария", Сдружение "Белият бряг", Сдружение за дива природа – БАЛКАНИ, Сдружение "Природа назаем", СНЦ "Зелени Балкани", Сдружение "Природен фонд", клуб UNESCO към Студентски съвет на СУ "Св. Кл. Охридски", Софийско гражданско сдружение "Щастливеца", гражданска група "Да спасим Иракли", "Граждани за Рила" и WWF Дунавско-Карпатска програма България. **Българският туристически съюз застава в подкрепа на коалицията, зад която стоят още над 50 организации, групи и инициативи.**

Туристическото движение в Кюстендилския край води началото си още от първите години след Освобождението. Страстно перо на талантливия писател Алеко Константинов приканва българския народ да открие красотите на родната природа. В очерка си "Какво? Щвейцария ли!" той патетично извиква: "Българино, пожелай ми живот и здраве, за да имам възможност да вдигна завесата на нашата дивна природа и ти ще се влюбиш в тази природа, както никой юноша никога не е любил... Послушай ме. Посвети един от летните си почивни дни на природата и ако тръгнеш с мен, уверявам те, ни един хубав празничен ден няма да останеш вече в града".

И ето го началото на организирания туризъм.

На 25 март 1914 г. 20 души - ученици от кюстендилската Мъжка гимназия, в една беседка на градската градина основават младежко туристическо дружество "Руен" с председател Кирил Цонев. Така че следващата година Туристическо дружество "Осогово" ще чества 100-годишния си юбилей.

Милан Киселички завещава своя дом на ул. "Цар Михаил" №5 в центъра на града,

ТД „Осогово“ по пътя на традициите

където се намира офисът на дружеството.

На 26 юли 1973 год. се изгражда Клуб на ветераните туристи с председател Йордан Зарев.

Клубът на ветераните ту-

ристи проведе своето отчетно-изборно събрание и избра за председател Мария Веленова. Клубът се състои от 43 членове. Всяка седмица те следват Алековия призив и с песни бродят по родните Балкани. За активна туристическа дейност в мероприятията на дружеството бяха връчени грамоти на Мария Борисова Джумалиева, Мария Георгиева Панова и Виктор Михайлов Ранов. На тях и на всички членове на клуба пожелаваме здраве и да продължат дейността си, като предават своя опит и знания на по-младите.

Даниела Стоименова

Алеко бе пръв, що посочи върха и каза: "Вървете нагоре! Щом имате воля, ще има и път, и слънце, и сини простори!"

Той пръв суетата житейска прозря, отправил очи към звездите, макар и израснал край бряг и вода, бе влюбен безкрай в планините.

Годишите нивга не ще заличат туй, що завеща ни Алеко. Докато ни има, докато вървят туристи по стръмни пътеки.

Писта „Универсиада 83“ посрещна ски бегачи за купа „НСА – мемориал Георги Зографов“

50 състезатели участваха в ски състезание за купа "НСА – мемориал Георги Зографов", което се проведе на писта "Универсиада 83" на Витоша.

В ски бягането – свободен стил, се включиха представители на клубовете "Национална спортна академия", "Паничище", "Хемус", "Рилски скиор", "Александър Логистик" и "Атлас Велинград". Част от участниците от тези ски клубове са и национални състезатели. В старта на 5 км се състезаваха 25 жени, девойки и момичета кадети, а 25 мъже, юноши и момчета кадети премериха сили на 10 км.

Носител на купа "НСА – мемориал Георги Зографов" при мъжете стана Станимир Беломъжев, а при жените приза грабна Антония Бургова. Отборно купата спечели "Рилски скиор", на второ място е отборът на Национална спортна академия "Васил Левски", а за третото място се пребориха ски бегачите от "Александър Логистик". Победителите в отделните дисциплини и възрастови групи бяха наградени с медали съответно за първо, второ и трето място. Купите и медалите бяха връчени от доц. Петър Зографов – преподавател в НСА, от треньора на националния отбор по ски бягане Пламен Недялков, Мано Кетениев – първия победител за купата на НСА през 1991 г., и клубни треньори. Състезанието, което е 22-о по ред, е органи-

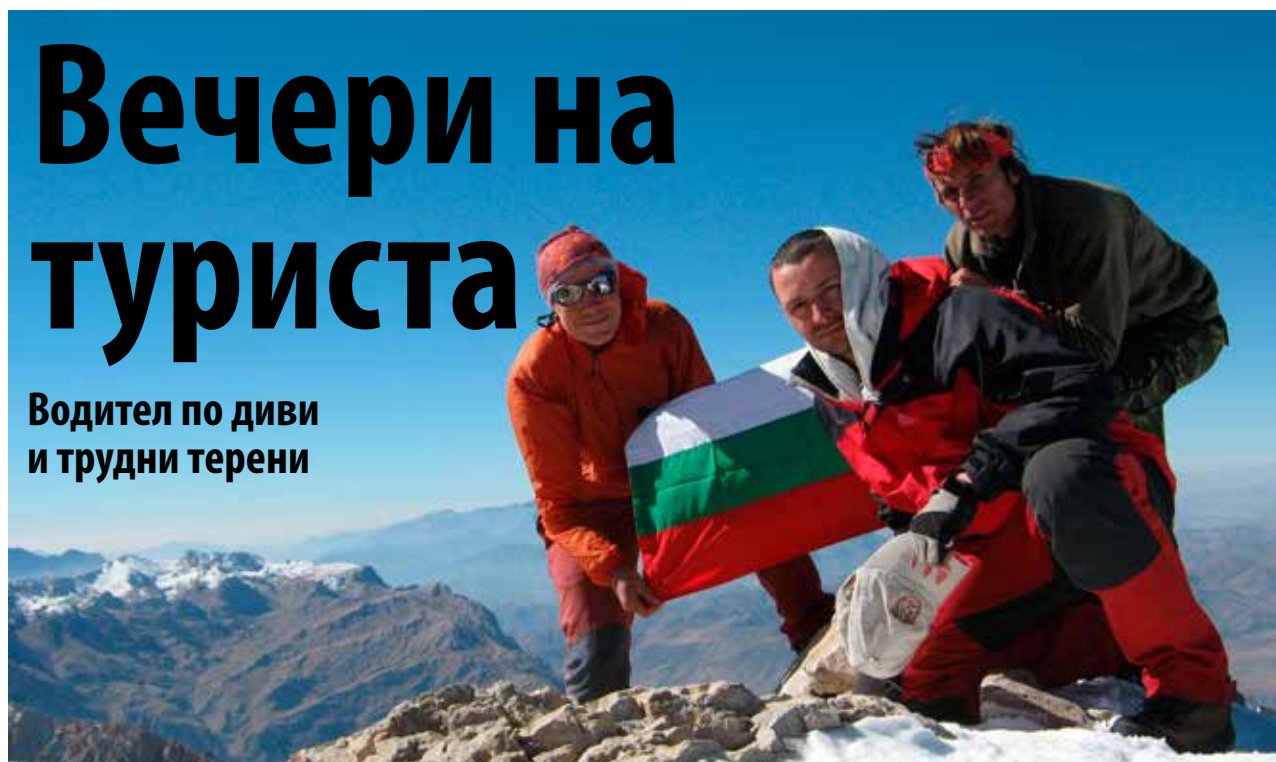

зирано от Българската федерация по ски, Националната спортна академия "Васил Левски", Асоциацията за университетски спорт "Академик" и със съдействието на Министерството на физическото възпитание и спорта.

Днешното ски бягане е генерална репетиция за нашите състезатели преди участието им в световното първенство в Италия в средата на февруари.

Вечери на туриста

Водител по диви и трудни терени

На 22 и 23 януари 2013 г. туристическите дружества "Средногорец", Чирпан, и "Сърнена гора", Стара Загора, организираха за своите членове "Вечер на туриста" с надслов "Водител по диви и трудни терени". Чрез мултимедия Иван Ганев, който е международен планински водач и членува в асоциация "Планини и хора", представи за поредна година пред любопитната публика по-интересните си изкачвания на върхове във високите планини - Триглав (Словения); Монте Роза (Алпите); Демир Казък и Ерджиес (Турция); археологически и природен резерват в Кападокия (Турция).

Преди това Ганев първо представи ходене по трудни и неудобни терени в България като подготовка на туристите за изкачване на големите планини в Европа и Азия. Той акцентира само на планинския траверс в Пирин - един от трудните в България - от хижа "Бъндерица" през Джамджиев рѣб към връх Вихрен и Кончето. След това накратко представи и посещенията си на малко известни уникални крепости, светилища и исторически места в страната.

Иван е организатор на преходи и по други интересни маршрути - например преминаването на 6-те най-високи върха на Балканите - в Рила, Пирин и планина Олимп в Гърция. Последният път групата му от 15 участници успя да се справи с този маршрут само за 72 часа?!

Ето накратко и по-важното от представянето му:

Иван Ганев: "В далечната 1999 година бях поканен в района на хижа "Малъвица" от Асоциация "Планини и хора", да взема участие с още 30 български планински водачи в тридневен тест за диагностика на нивото ни на подготовка. Комисията се състоеше от трима френски планински водачи и идеята беше да се имитира като трудност изпитът на планински-

Зимна приказка в Родопите

Така оприличиха първия за годината си поход на 26 и 27 януари до хижа "Равно боре" в Родопите туристите от ТД "Средногорец", Чирпан. Лошото време в събота - обилен валеж и снегонавявания, не ги уплаши и всички се явиха точно в 6,30 ч на сборния пункт - жп гара Чирпан. През миналата година те също бяха планирали тази планинска дестинация, но заради натрупания над метър сняг я отложиха.

Снежната покривка в планината беше около 30 см. По време на пешеходния им преход продължаваше да вали, макар и не обилно, и това допълнително удължи с час планирания поход на двайсетина туристи.

След чаша чай в топлата хижа по-голямата част от тях направиха едночасов преход до тракийско скално светилище в близост, откъдето се откриваше чудна панорама към тази част на Родопите. Другият планиран маршрут - изкачване на близкия връх Фенера (1550 м), беше отложен за следващо идване.

Двамата хижари - Йордан и Георги, се постаряха нищо да не липсва на туристите - от чая и кафето, разнообразните супи - местни родопски специалитети, та до концерт с китара, представен с артистично умение от домакина Жоро. От Управителния съвет на дружеството изненадаха приятно членовете си с проекция на филми с планинска тематика.

За повече информация: www.td-chirpan.com

те водачи от Шамони. Първия ден се състоя надпреварата (със себе си) по трасето на "Трудни терени... Кла-сирах се някъде по средата... Бях посъветван от френските гидове да ходя повече по трудни терени, защото точно там си личи дали един планински водач е подготвен. Вслушах се в съвета им и наблегнах в следващите годи-

ни на ходенето на диво и извън пътеки...

Преди 3-4 години, вече "навъртял", по десетина групи на Олимп (Митикас (2918 м), и Триглав (2864), Словения), бях наясно, че за българските планинари - ходили в България предимно по пътечки - е доста трудно да се справят на места, където те липсват и трябва да се ходи по сипеи, по-големи накло-

в Чирпан и Стара Загора

26/01/2013

минаване на ръбове, заснежени участъци и сипеи; да ходим, без да събаряме камъни на хората под нас; да преминаваме винаги с 2 осигурителни ленти с карабинери по хоризонтален парапет (Кончето) и да се движим по вертикален такъв (на Ледницата). Подготовката си каза думата при изкачването на тези хора (имаше и няколко деца) на Олимп, Триглав и високите върхове на Турция - Демирказък (3765), Ерджиес (3916), Сюпхан (4058) и Качкар (3932). Както и на преминаването ни на 6-те най-високи върха на Балканите за 72 часа - справихме се от 15 участници само 8 мъже и 2 жени.

Който иска да види снимки от семинарите по трудни терени - да погледне страницата ми във Фейсбук - Водител по диви и трудни терени... Или да започне на проявите по тези места през лятото, на страницата ще има информация."

Стараехме се да спазваме всички правила за безопасност при пре-

ни и има виа ферата (бел. рег. - опасен път, с осигурителни въжета). Затова реших да създам форма на обучение, която нарекох "Семинар по трудни терени... Целта беше да се преминат - със или без осигуровка - релефи като Джамджиев

рѣб, Кончето и улея на Стъпалата (край хижа "Яворов") на Пирин; на Рила - Малъвишки траверс през лятото; Малъвишка виа ферата и виа ферата "Ледницата..."

Ангел Колев,
Чирпан

И „Бисерна“ ще стане туристически обект

Открита през седемдесетте години на миналия век от спелеолози при ТД „Мадарски конник“, пещерата „Бисерна“, в Природен парк „Шуменско плато“, беше затворена за туристи. Тя е най-дългата - около 3 хиляди метра, от които картирани са 2200 м, и е най-красивата в региона. Пещерата е наклонена, възходяща, двуетажна и водна, с постоянно течаща от нея вода.

В най-скоро време тя ще стане място за посещение на любители на природата чрез реализацията на проекта „Устройство и управление на ПП „Шуменско плато“, по Оперативната програма „Околна среда“. За благоустройство на „Бисерна“ са предвидени 2.7 милиона лева. Идеята е пещерата „Бисерна“, да бъде отворена за туристи, а камери да излъчват онлайн живота на прилепните колонии, които тук са над десет вида. Ето какво заяви ръководителят на проекта Теодоси Досев специално за вестник „Ехо“:

„Пред пещерата ще се изгради едно буферно помещение с тунелна връзка, през което да се минава, за да не се променя вътре микроклиматът и да не се безпокоят прилепите, които живеят там. Размножителният период при тях е през цялото лято, населяват входа на пещерата и не бива да се безпокоят. Тунелната връзка ще е 50 м и от нея туристите могат да продължат, за да стигнат до края на пещерата,

като облагородената част е около 800 метра. Започнахме работата по осветяването на „Бисерна“, с диодни лампи, които няма да влияят на микроклимата и да повишават температурата. Ще има и камери за наблюдение на прилепите, като това ще става в летния информационен център. Идеята е да се използва видеонаблюдение, а телескопи на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, ще бъдат монтирани на повърхността на платото.

Според специалистите туристическият обект „Бисерна“, ще бъде отворен за посещение през март

2015 година. Вътре в пещерата ще има алеи, пейки и се очаква да стане много посещавана. Има и голяма зала, богата на пещерни образувания, някои от сталактитите и сталактмитите са повредени от вандали, но се прави всичко възможно да се възстановят. Има много работа, но специалистите очакват в Природен парк „Шуменско плато“, да се появи още един благоустроен туристически обект, който ще направи района още по-атрактивен и привлекателен.

Георги Ников
Шумен

Това е оригиналът

Йордан Йорданов

ХИЖИТЕ В БЪЛГАРИЯ

Справочник

Уникален справочник „Хижите в България“

Излезе от печат дългоочакваният уникален справочник „Хижите в България“, издание на Българския туристически съюз. Справочникът представя около 300 туристически обекта, разположени в 15 планини и в зони за отдих в Северна и Южна България. Той е илюстриран с цветни снимки на почти всички туристически обекти, обемът му е 200 страници във формат, удобен за носене в раница или в жабката на автомобила.

За всеки туристически обект е дадена оптимално необходимата информация, интересуваша туристите: местоположение /планина, местност, надморска височина, GPS координати/, предлагани условия и услуги, изходни пунктове към всяка хижа и съседни туристически обекти с часовете за преходи или разстояния в километри, контактна информация и др.

Справочникът е окомплектован с актуална обзорна карта „Хижите в България“. За основа на картата е използвана подробна пътна карта на България с нанесени вид на пътя и разстояние в километри както между населените места, така и до хижите, достъпни за превозни средства. Нанесена е и жп мрежата в страната. Обозначени са бензиностанции и газостанции, гранични КПП, аерогари и пристанища, курортни центрове, вилни туристически селища, къмпинги. Със съответни символи са отбелязани културно-исторически и природни обекти: манастири, пещери, характерни скални образувания, ждрела, върхове, водопади, минерални извори. На картата са положени хижите, описани в справочника, отбелязани са трасетата на трите европейски туристически маршрута Е-3, Е-4 и Е-8, като към градусната мрежа са добавени и квадранти, улесняващи намирането на обектите на картата. С оглед ползването й от чуждестранни туристи текстовете освен на български са преведени и на английски език, а надписите са на латиница.

С появата на справочника „Хижите в България“ на книжния пазар БТС запълва отдавна опразнената ниша от такъв вид специализирана литература, за съжаление, досега замествана от по-елски менета. Цената за 1 бр. в комплект с картата е 10 лв. При закупуване на 10 и повече бройки ще получите 20 % отстъпка от цената на всеки брой. Издание то ще намерите в Централата на БТС в София, бул. „В. Левски“ №75, в Информационния център на БТС – в подлезата пред МФВС (Спортната палата) и в туристическите дружества по места.

ВНИМАНИЕ! На туристическата борса в ЕКСПОЦЕНТЪРА, София (14-16 февруари), на щанда на БТС (зала №1) цената на справочника „Хижите в България“ ще бъде промоционална – 8 лв. Един чудесен подарък за ВАС и вашите близки.

Йордан Йорданов, автор, началник-отдел „Хижи, маркировка и комуникации“ при БТС

Февруари-март

КАЛЕНДАРЕН ПЛАН НА БТС

НАЦИОНАЛНИ ИНИЦИАТИВИ

Национално движение „Опознай България – 100НТО“ – януари-декември, цялата страна, НОК на движението

Национално движение „10-те планински първенци“ – януари – декември, цялата страна, НОК на движението

Награждаване носителите на златна, сребърна и бронзова значка на движението „ОБ-100НТО“ – 8 ноември, София, БТС, МОМН, МФВС, МК, ТД

Национално движение „Опознай родния край“ – януари – декември, БТС, МФВС, областните управи и кметове по места, ТД

НАЦИОНАЛНИ ПРОЯВИ

Прояви, посветени на 3 март, цялата страна, БТС, ТД

Национален пешеходен поход „От тук започва България“, посветен на 8 март – март, по наредба, БТС, ТД „Мадарски конник“ – Шумен, Сдружение „СИ България“

ПРОЯВИ НА УЧАЩИТЕ СЕ

Зимни спортно-туристически празници – януари-март, цялата страна, МОМН, ТД

ПЕШЕХОДЕН ТУРИЗЪМ

Туристически скиатлон – Поход „По пътя на безсмъртието на Апостола“ – 19 февруари, Ловеч-Къркрина, БТС, ТД „Стратеш“-Ловеч

Регионални спортно-туристически прегледи – февруари – март, по наредба, ТД, РИО

Пешеходен поход „Рила-2013“, посветен на 8 март – март по наредба, БТС, ТД „Айги-

дик“-Благоевград, **Пешеходен поход Пирин-Славянка, посветен на 8 март**, март, по наредба, БТС, ТД „Момини двори“, Гоце Делчев

ЗИМЕН ТУРИЗЪМ

Туристически скиатлон „Студенец 2013“ – януари-март, хижа „Студенец“, БТС, ТД „Карлък“, Смолян

Зимни спортно-туристически празници – януари-март – по места, БТС, ТД

Традиционен поход с изкачване на вр. Мусала – март, Рила, ТД „Приста“, Русе

40-и зимен пешеходен лъчов поход „Шипка 2013“ – март, Стара планина, ТД „Приста“-Русе

Нощно спускане със ски от Черни връх до х. Кумата – март, Витоша, БТС, ТД „Черни връх“, София

Девети национален преглед „Оцеляване в зимни условия“ – 13-17 февруари, УЦ „Мальовица“, БТС, „Черноморски простори“-Варна

Ски-поход, посветен на 3 март – х. „Тъжа“-х. „Мазалат“ – х. „Партизанска песен“-х. „Узана“ – 2-3 март, Стара планина – БТС, ТД „Трапезица 1902“-В.Търново

УЦ „МАЛЪОВИЦА“

Ски-техника – начално обучение – февруари, УЦ „Мальовица“, БТС

Планински водачи – зимен профил – март, УЦ „Мальовица“, БТС

ПО-ЗНАЧИМИ ПРОЯВИ НА ТД ЗА 2013 Г.

Ежемесечни походи до х. „Младост“, х. „Здравец“, х. „П-

челина“ – януари-декември, по наредба, ТД „Еделвайс“, гр.Лозница
Ски-обучение – февруари – Родопите, БТС, ТД „Купена“, Пещера

Посрещане на Първа пролет във Врачанска планина, март, Врачански Балкан, ТД „Еделвайс“, Лозница

Изкачване на вр. Св.Илия – 3 март, Родопите, ТД „Родопей“ – с.Ягодина

ГОДИШНИНИ

2005 - 2015 година - международно десетилетие за действия „Вода за живота“ под патронажа на ООН и ЕС

150 години от рождението на Алеко Константинов

176 г. от рождението на В. Левски

163 години от рождението на Иван Вазов

118 години организиран туризъм в България

67 години от организацията на Националния и международен туристически поход „По Пътя на Ботевата чета“ – Козлодуй – Околчица

115г. ТД „Рила“, гр.Рила

110г. ТД „Росица-Мазалат“- Севлиево

105 г. организирано туристическо движение в гр.Добрич

90г. ТД „Еделвайс“, гр.Сандански

90 г. ТД „Патлейна“ – Велики Преслав

90 г.ТД „Росица“, гр.Павликени

85 г.ТД „Калабак“, гр.Петрич

55г.ТД „Кале“, Стралджа

50 г. ТД „Бунтовна“, Кръстевич

50 г. хор „Осоговско ехо“ приТД „Осогово“, Кюстендил

15 г. ТД „Зелена България“, София

50 г. ТД „Бунтовна“, Кръстевич

10 години АТД при БАН, София

Връх Богдан, хижа "Богдан", а сега и село Богдан... И то в сублимната Средна гора, не онова в Добричко например. Да извиняват добричлии, но сега наистина сме на вълна Средногорие и такива култови места в него като изгорялата хижа "Богдан", която се готвим или полагаме усилие да възстановим. За чиято инициатива на БТС всъщност ви информираме във всеки пореден брой от няколко месеца насам. И така

Уикипедия:

Село Богдан се намира в планински район, в долината на един от притоците на Стряма, идващ от склоновете на Средна гора, откъдето и идва старото му име Дерели. Най-забележителното последствие от това географско разположение е фактът, че селото е значително по-дълго, отколкото широко, точещо се в продължение на повече от 3 км, но на места само две къщи широко.

Старото (турско) име на Богдан - **Дерелий**, може би ви е известно и от разказа на Иван Вазов "На лов в Дерелий". През турското владичество по-голямата част от селото, около реката, било населено с турско население, а българската махала е била в по-недостъпната част на селото по склоновете на Средна гора. Сега от българската махала е останала само старата (неизползвана и разграбена) църква и развалините на земеделското училище. До 1969 г. била запазена и кулата жилище на Измирлиите от последната четвърт на XVIII век, по-известна измежду богданци с названието си Бинъта (от турската дума "бинъ", - т.е. сграда). Много интересна и като архитектура, и като

историческа забележителност, тъй като в нея са се крили при кърджалийските размирици както беят (известен като Измирлият - т.е. произхождащ от гр. Измир в дн. Турция), на когото принадлежала, така и местното турско и българско население. В размирната 1876 г. пак в Измирлиевата кула (Бинъта) било събрано българското население на Дерелий от главореза и

унищожителя на Клисуре Тосун бей, за да бъде изклано, но българите успели да изпратят съобщение по свой съседянин турчин до мютесарифа в Карлово, който с куриер изпратил писмо до Тосуна, в което писмо го заплашил със съд и присъда, ако падне и косъм от главата на дерелийци. Заплахата на мютесарифа действала, въпреки че Тосун лично убил един дерелиец, някой си дядо Нешо, с когото имал лична вражда, но другите не посмяли да пипне и ги пуснал да си идат по домовете по живо-по здраво. Турското население на селото се изселва окончателно и изцяло в пределите на Османската империя веднага след Съединението, като разпродава имотите си, които дерелийци изкупуват. От с. Богдан е единственият турчин опълченец Али Рефик, взел участие и в боевете на връх Шипка и получавал поборническо-опълченска пенсия след Освобождението, паметна плоча на когото е поставена в парка на центъра на селото. При избухването на Балканската война през 1912 година 4 души от Дерелий са доброволци в Македоно-одринското опълчение.

ПРЕЗ 1934 ГОДИНА

С. ДЕРЕЛИЙ СТАВА БОГДАН

Селото е немалко, разполага с читалище (вкл. малък музей), библиотека, като преди 20-ина години имало и кино. Традиционните маслодайни култури все още са широко застъпени и около селото могат да се намерят много розови градини, за съжаление, някои запустати. Има и лозови масиви, от които се правят много ароматни вина и ракии. Малко над селото се намира местността Казанчето, любима

ма дестинация на местното население през лятото, включваща малък водопад и серия вирчета за къпане. От селото тръгва и официалният път за хижа "Богдан", но той отдавна не е в добро състояние и наистина не е достъпен за леки автомобили, особено по-съвременните. От Богдан тръгва и пътят за хижа "Средногорец", която е една от малкото работещи и поддържани хижи в Средна гора и любимо място за отход и през летния, и през зимния период. Хижата разполага с всичко необходимо за добра почивка. Използва се и за ловни излети на много дружинки. Селото разполага и с един от най-разнообразните паркове в страната с растителни и дървесни видове, които едва ли могат да бъдат открити на друго място заедно.

ТУК СЕ ПАЗЯТ СТАРИТЕ ТРАДИЦИИ

- по коледните празници шетат групи коледари, по новогодишните - сурвакари. Кукерите са неизменна част от празниците по Сирни Заговезни, а лазарки пеят за здраве на Лазаровден. В Богдан съществува традицията в нощта преди Гергьовден почти цялото село да ходи "на бук", т.е. хората излизат в гората и събират букови клонки, които сутринта окачват на портите на къщата. От кулинарните забележителности на село Богдан най-известна е т.нар. анасонлияка. Това е природен еликсир, който се приготвя от гроздови джибри, двойно преварени с добавки на анасоново семе и в чист вид е с алкохолно съдържание от порядъка на 60-65 градуса. Точните пропорции на отделните съставки се пазят ревниво от майсторите на казана в селото.

Селото с име на

ДАРТЕЛИ

Бе представен архитектурния план на новата хижа „Богдан“

Работна среща във връзка с дарителската кампания за възстановяване на хижа "Богдан" се проведе в Централата на БТС. В нея участваха изпълнителният секретар на БТС Венцислав Удев, арх. Христо Бараков - проектант на новата хижа "Богдан", Мариана Филчева - координатор на проекта и Веселина Йорданова от ФПББ, с чиято помощ се осъществява кампанията. Арх. Бараков запозна подробно присъстващите с архитектурния план на новата хижа, който е изработен от него рго бопо. Изяснени бяха и новостите, свързани с изграждането на туристическите обекти, на които ще отговаря и бъдещата хижа "Богдан". Поради служебни ангажменти на срещата не

можа да присъства инж. Дияна Кръстева, която изработи конструктивния план на хижата, също рго бопо. Както вече е известно, двамата са първите доброволци в дарителската кампания за х. "Богдан". Те са преподаватели в УАСГ и въпреки натовареността си дават част от своя труд за възстановяването на знаковия туристически обект в Средногорието. «Любовта ми към природата е основното, заради което реших да подкрепя

каузата на БТС, като изработя проекта за новата хижа «Богдан», каза арх. Бараков. Той сподели, че е запален турист, много обича планината и е обиколил почти всички планини в България. Не е бил в Средна гора, но смята, че е време да го направи. Арх. Бараков сподели още, че трябва да се възстановят пътеките към хижите, защото това е много важно за туризма.

ПОДКРЕПЯТ КАУЗАТА

Медиен партньор на проекта стана и вестник «Стършел», радетел за опазването и чистотата на българската природа и човешките отношения.

В усилията си да възстанови х. «Богдан» БТС има подкрепата и на Сдружение «Младите в действие», поставило си за цел да изгради паметник на Алеко в началото на Природен парк «Витоша», там откъдето са тръгнали първите, сложили началото на организирания туризъм в България преди 118 години.

Блиц

Арх.Христо Бараков с

- Арх. Бараков, работил ли сте досега за обществено-полезна кауза?

- През 2000 или 2001 работих като консултант към „Център за независим живот“, където започнахме да правим първи опити за норми на достъпна среда за хора с увреждания. Беше малко трудно, защото нещата трябваше да бъдат структурно подредени, а на всички участници в целевите групи им се искаше да стане по бързо, ако може изведнъж. Погледнато от дистанция на времето, днес нещата са

ВОЙВОДА

От село Богдан, през връх Богдан до Копривщица

Село Богдан, община Карлово, област Пловдив, се намира в ЮЗ-та периферия на Карловската котловина. Къщите му са накацали по двата бряга на р. Селска /Богданска/ в протежението на близо 3 км, тъкмо преди реката да се сбогува с планината, на 425 м н.в. ЮЗ-но от него се издига масивът на вр. Малък Богдан, а близо на запад се издигат върховете Голям Острец и Дрянът. Точни данни, кога е възникнало селото, няма. Но както в околностите на повечето средногорски селища, така и в неговото землище са пръснати тракийски могили. На 5 км ЮЗ-но, по десния бряг на Сладката река, има следи от крепост /Калето/ от късно римско и византийско време. За първи път името му се споменава през 1576 г. Подобно на средногорския първенец, то носи името на Богдан войвода.

Село Богдан отстои на 14 км от Карлово, на 9 км от Сопот и на 3 км от с. Каравелово, с които има автобусни връзки. Селото е удобен изходен пункт за х. "Средногорец" и вр. Богдан, за Чивира и х. "Фенера".

Тръгва се от западния край на селото. По път на ЮЗ се прехвърля ниският вододел между р. Селска и р. Сладката, непосредствено западно от вр. Дрянът. Слиза се в долината на Сладката река /0.30 ч./.

Продължава се в ЮЗ-на посока по камionen път и след още 30 мин. /1 ч./ се стига водосливът между Злата река и Касъкски дол.

Продължава се на запад на левия приток /Злата река/, до м. Трънките, на 200 м западно от водослива. Основният път продължава на запад срещу течението на реката и с голям завой на ЮИ и юг се изкачва на вододелното било между Злата река и Касъкски дол, западно от м. Убитият българин. Оттам също с остър завой на запад пътят пресича Касъкски дол на около 400 м ЮИ-но от м. Христинин чучур и в ЮИ-на посока с поредица завой по източния скат на вр. Вършилото слиза в долината на р. Каравеловска и камionen път за "Чивира". Този път може да се използва през топлото полугодие от МПС с повишена проходимост.

От м. Трънките се отделя друг път, който в ЮЗ-на посока изкачва стръмния горист вододел между Злата река

и Касъкски дол през м. Малка и Голяма Бектийца. За около 1 ч /2 ч./ по него се излиза на откритото склоново стъпало - м. Убитият българин, откъдето се открива красива панорама към Калоферска планина и част от Карловското поле.

От м. Убитият българин се продължава на запад по вододелното било,

Маршрут № 7. Село Богдан - х. "Средногорец" /3.15 ч./-вр. Богдан /4.45 ч./

като се пресича тясна седловина /северно от нея има изворче/, а след това - основният камionen път. За около 30 мин. /2.30 ч./ през залесени сечища и буков подраст се стига до друго заравнено стъпало в източното подножие на рида Равният букак. В западната му част е Христинин /Ристинин/ чучур. Тук има няколко стари постройки и кът за отмора.

От Христинин чучур се продължава на ЮЗ през сечищата на Равния букак. След около 20 мин. /2.50 ч./ се пресича тясно склоново стъпало, СЗ-но от което са изворите на Злата река. Продължава се на ЮЗ и след 20 мин. /3.10 ч./, пресичайки изворната област на Касъкски дол, се излиза на поляната Ченкови кошари - в непосредствена близост с вр. Малък Богдан, който остава на СЗ. След още 5 мин. на запад се стига до поляната "Чемерика", където е х. "Средногорец" /3.15 ч./.

Вариант. От Христинин чучур може да се продължи на запад по горски път, който подсича вр. Малък Богдан от север, и по Маршрут № 5 да се отиде до х. "Средногорец".

Маршрутът е маркиран с лентова маркировка. По него се преодолява положителна денивелация 1179 м. По обратния път се изминава значително по-бързо, за около 4 ч.

Из подготвяната за печат книга на ИК "ЕХО" в поредицата Нова туристическа библиотека - "Връх Богдан",

автор Тодор Ненов

Средна гора е под носа на всички ни, но е по-рядко посещавана в сравнение със Стара планина, Родопите, Рила и другите по-големи планини. Със своите 285 км е втората по дължина у нас. Най-западната ѝ точка е в Панчаревския пролом на река Искър, а най-източната ѝ точка е Зайчи връх, около който се намират останките от античния град Кабиле, до Ямбол. Може да се каже, че е втората най-населена планина у нас след Родопите, а най-високият ѝ връх Богдан, 1604 м, ѝ отрежда скромното 15-о място по височина сред българските планини. Подробно е описан тук.

Тръгнахме от село Богдан, Карловска община, към хижа "Средногорец...". В началото се върви по горския път и след около 1 час се отклонихме по пътеката. Има табели и маркировката е добра. Веднага след разклона пребродихме планинска рекичка.

Преходът трае около 5 часа, като през цялото време се върви в гората. Няколко пъти пресичахме горския път към хижата. Чешми има много рядко. Неприятното е, че по-голямото изкачване е в края. За последния час изкачват около 400-500 метра денивелация от цялата, която е около 1000 метра. Излязохме направо на поляната под връх Малък Богдан (1532 м).

Поляната на връх Малък Богдан, отзад е Стара планина с Веженския дял от нея

Хижа "Средногорец", е една от най-добре устроените наши хижи. Тя е най-високоразположената работеща средногорска хижа - 1465 м н.в.

На следващия ден тръгнах към вр. Богдан и оттам към Копривщица. За около 20 минути се

изкачих на билото и оттам се видяха повечето големи върхове на планината. След още около 20 минути се изкачих на втория най-висок средногорски връх Шилигарка (1577 м). Той е много по-огледен от обраслия в букови гори Богдан. Духаше много силен вятър откъм Стара планина. Виждаха се Алексича, Чивирът, Фенерът.

**ВРЪХ БОГДАН,
ГЛЕДАН ОТ
ШИЛИГАРКА:**

Първенецът на Средна гора е кръстен на Богдан войвода, който е роден

На хоризонта срещу мен се изправи вр. Буная, 1572 м. Пред него е Копривщица, а зад него - Панагюрище.

Навлязох в стара букова гора. Старите дървета скърцаха от вятъра. Имаше много паднали по земята. Картината беше много потискаща. В същото време започнаха леко да прехвърчат капки дъжд. Маркировката се загуби за малко, но не фатално.

След 15 минути излязох на поляната пред разрушената хижа "Богдан...". Потискащо ми е, когато гледам разрушени хижи, намиращи се

в рилския град Якоруда, но се е борил против ислямизирването на българите от Пиринския разложки край през XVII век

Тръгнах по пътеката към Копривщица. Тя подсича върха. Ако искате да го изкачите, трябва да се вгледате по-добре в склона.

По него се вижда прокаран горски път. Тръгват и след 10 минути сте на върха. В повечето планини най-високият връх обикновено е гол, докато в Средна гора всички съседни върхове са голи, а най-високият е обрасъл.

Постоях десетина минути и тръгнах към Копривщица. От хижа "Средногорец", до вр. Богдан разстоянието е около 1 час.

на такова хубаво място. Спомних си, че като ученик съм идвал тук.

"ПАСЕНЕТО на добитък в района на хижата забранено!",

"Хижа Богдан ще се бори за опазване на горите, дивеча и СРЕЩО БРАКОНЕРИТЕ!",

Явно, паднала е победена в тази борба!

На поляната до нея има изграден нов летен заслон.

Също така и два ретланслатора. Пътеката до възрожденското градче е много приятна за слизане. Вместо за 5 часа от "Средногорец", до Копривщица, слязох за 3,30 часа.

Автор: alexooo

Категория: Туризм , blog.bg

безвъзмезден проект за х. "Богдан"

видимо напреднали, имаме норми, които трябва да се спазват и за в бъдеще да се усъвършенстват.

- Защо решихте да подкрепите каузата на БТС. Има ли нещо по-специално за това?

- По специално не бих казал. Чисто професионално това е сграда с друг тип функция, която не всеки ден човек може да проектира. Още повече в конкретния случай с хижа "Богдан" има дадености, с които трябва да се съобразим след опожаряването ѝ.

-Правили ли сте до-

сега проект за хижа?

- Не, не съм и може би това ме мотивира да подкрепя каузата на БТС.

- Какви трудности срещнахте при изготвянето на проекта за новата хижа "Богдан"?

- Най-голямата трудност беше липсата на снимков материал от времето преди пожара както на новата, така и на старата хижа. Но, който търси намира.

- На какви съвременни изисквания трябва да отговаря една хижа, кой е модерният поглед към нещата?

- На първо място една

хижа трябва да е конструктивно издържана както на земетръс, така и на атмосферни влияния. Тук компромиси не бива да се правят.

Освен това трябва да бъде функционална и гъвкава от гледна точка на експлоатация и потока от туристи. Да се вписва в околната среда. И на последно място, да е достъпна за всички, в т.ч. и за хора с увреждания. Фактът че сградата е сред природата, ни задължава да използваме екологични строителни материали, които да се вписват в средата. Не

трябва да се пропускат и нормите срещу възникване на пожар, хигиени и други.

- Разкажете малко повече за бъдещата хижа "Богдан"...

- Параметрите на застрояване се запазват същите, при които хижа "Богдан" е функционирала преди пожара. Реконструкцията на новата хижа ще предлага луксозна леглова база от стаи със самостоятелни санитарни възли и подпокривно пространство със стандартна леглова база, отговаряща на всички съвременни изисквания

и комфорт. Всичко това може да се обедини, като кът "Нощ", намиращ се на второ и подпокривно ниво.

Кът "Ден" е на първия етаж със стая за хижа-ря и регистратура, самостоятелни санитарни възли /бани и тоалетни отделно за мъже и жени / и кухненски блок със столова. Предвидена е и връзка с реконструкцията на старата едноетажна хижа с отделен туристически кухненски блок за самостоятелно ползване.

Важно е да отбележа, че проектът е съобразен с нормите за достъпна среда, като се предвижда комуникацията между първи и втори етаж да е с платформа за

хора с увреждания.

- Мислите ли, че обществото ни, в по-голямата си част ще подкрепи по един или друг начин проекта за възстановяването на туристическата хижа. Достатъчно узряло ли е според вас, за подобни неща?

- Труден въпрос, който няма еднозначен отговор, но както се казва - „За всеки влак си има пътници“. Пътниците сме всички ние, които обичаме природата, а според мен никак не сме малко. Влакът - това е пътеката от Копривщица до хижа "Богдан" и по нататък - към следващата хижа...

СЪБИТИЕ

Организатори: Българска федерация по ски, Туристическо дружество "Осогово", "Осогово-спорт", ЕООД, Община Кюстендил

Обща информация за състезанията:
20-21 февруари - Европейска купа по ски свободен стил - мъже и жени - 2 старта в дисциплината слоупстайл

23-24 февруари - Европейска купа по сноуборд - мъже и жени - 2 старта в дисциплината слоупстайл

Място на провеждане - писта "Людмил Янков", планина Осогово

Дисциплината слоупстайл е най-новата олимпийска дисциплина и в двата спорта - ски свободен стил и сноуборд. По своята същност тя съчетава карането на ски/сноуборд в планината с карането на блейдове/скейтборд в града. Състезателите преминават скокове, парпети, най-различни препятствия с идеята да направят най-красиви спускания и те се оценяват от съдии. Европейска купа не се дава на всеки, тя трябва да се заслужи. "Осогово" я печели след успешното международно състезание през миналата година, заяви отговарящият за сноуборд направиения в Българската федерация по ски Константин Минчев.

Състезателното трасе се състои от 4 секции - 2 секции със скокове и 2 секции с парпети за пързаяне. Отговаря на най-новите технически изисквания за ЕК, подадени от ФИС.

Програма:

Вторник, 19 февруари

9:30 - 11:00 Регистрация на отбори-

Европейска купа по ски свободен стил и сноуборд

те (Race Office)

11:00 - 13:00 Неофициална тренировка

17:00 Техническа конференция (Хотел "Три Буки")

Сряда, 20 февруари

10:00 - 10:40 Официална тренировка

11:00 - 12:30 Квалификации

13:00 Финали

Награждаване на трасето след края на състезанието

17:00 Техническа конференция

18:30 Открито състезание по пързаяне на парпет

Четвъртък, 21 февруари

10:00-10:40 Официална тренировка

11:00-12:30 Квалификации ски

13:00 Финали ски

Награждаване на трасето след края на състезанието

Петък, 22 февруари, 2013

11:30-13:00 Регистрация на отборите

13:00-15:00 Неофициална тренировка

17:00 Техническа конференция

Събота, 23 февруари, 2013

10:00-10:40 Официална тренировка

11:00-12:30 Квалификации

13:00 Финали

Награждаване на трасето след края на състезанието

18:30 Открито състезание по пързаяне на парпет

Неделя, 24 февруари

10:00-10:40 Официална тренировка

11:00-12:30 Квалификации

13:00 Финали

Награждаване на трасето след края на състезанието

Основана през 1961 г., международната природозащитна организация WWF развива дейности в над 100 държави с помощта на 4000 служители и над 5 милиона доброволци. WWF работи за подобряване състоянието на околната среда, за да може хората да живеят в хармония с природата. В България WWF се занимава със защитените територии и местообитанията от европейско значение в мрежата Natura 2000, горите и сладководните екосистеми, устойчивото развитие на селските райони, както и промените в климата.

Серия акции за възстановяване на ценни природни местообитания бяха извършени в рамките на съвместен проект на WWF и Societe Generale Експресбанк. Множество мащабни акции по залесяване, подготовка на почвата и изграждане на инфраструктура бяха извършени през 2012 г. в рамките на съвместен проект, изпълняван от международната природозащитна организация WWF и Societe Generale Експресбанк.

Стартирал през миналата година, до края на 2013 г. проектът за възстановяване на редки и застрашени видове в 10 природни парка в България обхваща серия инициативи. В това число влизат залесяване на 20 000 кв.м с ценни дървесни видове и отглеждане на млади гори на площ от 100 000 кв.м в Странджа по т.нар. Саарландски метод, при който се използват най-щадящите природата техники за добив на дървесина. Мащабът на активностите, предвиждани в проекта, го прави най-големият от този вид до момента в България.

КАКВО СЕ СЛУЧИ ПРЕЗ 2012 Г.?

В ПП «Витоша» през периода юли-ноември 2012 г. в района на Алеко бяха залесени клекови фиданки, а в землището на село Чуйпетлово бяха залесени фиданки от бяла върба.

ПП «Врачански Балкан»: тъй като през пролетта на 2013 г. там предстои залесяване на черна елша, през 2012 г. беше извършена подготовка на почвата.

WWF и банкери за дива природа

бук и дребнолистна липа, чиято цел е реконструкция на склоновите гори.

На територията на Природен парк «Шуменско плато»

бяха поставени дървени огради, които предпазват ценните карстови извори, чиято защита е също част от проекта на WWF и Societe Generale Експресбанк.

На територията на Природен парк «Персина», където е планирано възстановяване на площ от 3000 кв.м, през 2012 г. в блатото Песчина бяха засадени европейско четирилстниче и жълти водни лилии.

В Природен парк «Рилски манастир» пилотно бяха засадени два ендемични вида за региона: панчичева пищялка и рилска иглика.

В проекта, който предстои да приключи в края на годината, WWF работи в тясна връзка с администрациите на 10-те природни парка, които са част от Изпълнителна агенция по горите.

До края на 2013 г. в рамките на инициативата върху площ от 7000 кв.м ще бъдат засадени редки и застрашени растителни видове като върба, ясен, бяла и черна топола и др. Предвижда се и възстановяването на 300 кв. м с характерни странджански растения като колхидски джел и тис. За две години програмата ще обхване общо над 130 000 кв. м природни паркове.

В Природен парк «Сините камъни», в района на язовир «Асеновец» беше засадена бяла върба, като целта е да се възстанови хабитат, типичен за влажните зони в Южна България.

В Природен парк «Българка» беше извършено възстановяване на местообитанията на дъб,

53 учители обучени от област Монтана

През месец януари продължи обучение на учителите преподаващи модул "Туризм".

Курсът стартира с 53 учители от област Монтана - организатори на туристическата дейност в училище. Същите по-късно ще продължат курс на обучение с практическа насоченост. Учителите бяха запознати с дейността на БТС и в частност с работата на Центъра за професионално обучение, туристическата база и националните движения на БТС:

"Опознай България - 100 Национални туристически обекта", "Покорител на 10-те планински първенци" и "Опознай родния край", работата на Информационния център и т. н.

По време на обучението курсистите имаха възможност да чуят лекциите на Константино Койнов - ген. секретар на

Българската федерация по ориентирание, който ги запозна с туристическата дейност в училище и нормативните документи на МОМН.

Представителите на ПСС ги запознаха с опасности в планината и долекарската помощ в училище и планината, Мартин Трантеев - председател на Българската асоциация по спелеология - с пещерите на България, Анастас Величков - с играта "Познавам ли моята България".

Курсовете за обучение на учителите в областта се организират и провеждат под ръководството и перфектната организация на Регионален инспекторат Монтана.

Досега са преминали курса на обучение "Организатор на туристическата дейност в училище" общо 530 учители от София, Пловдив, Самоков, Монтана и др.

Зорница Радонова

НАРЕДБА

за провеждане на традиционен 8-мартенски поход "От тука започва България" 09.03-10.03.2013 година - гр. Шумен

ЦЕЛ И ЗАДАЧИ

Националният осмомартенски поход "Оттук започва България" се провежда традиционно в чест на празника на жените с премиране на исторически, културни и природни забележителности в Шуменския регион. Целта е да се

Традиционен

популяризира пешеходният туризъм и да се утвърдят навиците за активен отдих сред природата и здравословен начин на живот. Походът се посвещава на 1332 г. от създаването на Българската държава и 111 годишнина на ТД "Мадарски конник" - Шумен. Ще се провежда поетапно на различни места в годините за запознаване участниците с културно-историческите и туристически забележителности на целия регион на гр. Шумен.

II. МЯСТО И ВРЕМЕ

През настоящата година се провежда първи етап - Мадарско плато на 09.03 и 10.03.2011г. с домакинството на ТД "Мадарски конник", гр. Шумен, при следния

Годината започнахме по планинарски

Ние, планинарите от КПТ и ТС "Трапезица - 1909" към ТД "Трапезица - 1902" гр. В. Търново, започнахме новата 2013 г., с прояви още в първия ѝ ден. Това беше излет до крайградската зона за отдих в м. "Ксилифор", където е и туристическият учебен център "Момина крепост", място за отдих както за нас, така и за туристи от цялата страна, та дори и от чужбина.

Ето какви наши прояви последваха:

На 05 - 06. 01. - участие в "леденото" хоро в р. Тунджа, гр. Калофер

Още преди да бъде утвърден календарният план за проявите ни за 2013 г. на отчетното събрание /проведено на 11.01 в тур. учебен център "Момина крепост", Ксилифор, на което присъстваха 80 от 166-имата членове на клуба ни, ние се хванахме на "леденото" хоро в р. "Тунджа", гр. Калофер /на Йордановден/. В проявата взеха участие 20 планинари.

След като бяхме настанени по обяд в тур. спалня "Тинтява", на ТД "Хайдут" гр. Калофер и се информирахме за програмата за празника във връзка със 165-годишнината от рождението на Хр. Ботев и мероприятията във връзка с Йордановден, част от групата ни се разходи до Калоперския манастир и по екопътеката "Бялата вода", а други - по историческите забележителности на града. Някои бяхме и на литературната среща - тържество, което се проведе в залата на градското читалище, приключвайки с тържествен концерт и заря.

Вечерта премина по туристически весело с много песни, хора и танци в столовата на спалнята, съвместно с туристическите групи от гр. Дряново и Димитровград.

В 6.00 ч. в градската църква започна службата за празника, а участниците в "леденото" хоро бяхме поканени за 8 ч. на предварително подготвения за целта място, от организаторите. Започнахме подготовката си, обличане с подходяща народна носия, закуска и т. н. с много ентусиазъм и приповдигнато настроение, особено за нас, които щяхме да вземам участие за първи път. В 7.30 ч. бяхме вече на улицата, предвождани от звучите на оркестър от народни инструменти - като глав-

ният гайдар бе кметът на гр. Калофер. Еуфорията бе голяма и въпреки хладното време всички се потопихме в забентените води на реката, някои за кратко, други за по-дълго и до края - преживяването бе незабравимо.

В 11 ч. на централния площад и пред паметника на легендарния поет Хр. Ботев се проведе общонародните тържества във връзка със 165-годишнината от рождението му, където взеха участие и официалните гости на града.

На 19 - 20. 01. - х. "Чумерна"

Отдавна и с нетърпение очаквахме да бъде отремонтиран пътят между градовете Елена и Твърдица, за да се предвижваме до близката ни скибаза до х. "Чумерна" /други такива са на м. "Узана" и до х. "Грамадлива"/. Досега като изходен пункт за хижата сме ползвали с. Мийковци, но сега преходът от м. "Циганска поляна" е много по-лек, кратък и може да се премине дори и с кола с висока проходимост - за скиорите това е бонус.

Групата ни бе от 17 планинари, като за придвижването по обновения път използвахме няколко автомобила. Пътят е добре поддържан и малко след

Филип Тотю, Бойчо войводата, х. Димитър и Стефан Караджа /има паметник/, паркирахме на м. "Циганска поляна". Оттук за около 30-45 мин. се предвижвахме до бунгалата на ваканционното селище "Чумерна", посрещнати от любезната хижарка Северина /базата се стопанисва от Марио и Ангелина от гр. Твърдица/, където нощувахме. Част от групата ни бе настанена в х. "Чумерна", посрещнати от новия хижар Петър Коев и преседателя на Еленското дружество - Стоян Димитров. И двете бази бяха пълни с планинари, от различни градове и на различна възраст, възползващи се от хубавото време и добрите условия, които те предлагат.

Неколцина от нас се спуснаха по добре обработената и под-

държана скиписта, а останалите, и в двата дни, направихме преходи до близките върхове "Чумерна" и "Малка Чумерна", откъдето гледката, особено през втория ден, бе обзорна и с далечна видимост. На изток - Сливенският балкан с вр. "Българка", на запад - до масива

"Триглав" и вр. "Ботев", на север - много села, махали, гр. Елена, гр. В. Търново и др., а на юг - сградите на миньорския Шешкин град, долината на гр. Твърдица и силуета на Средна гора. През тези два дни имавме една малка група от 5-6 наши планинари на х. "Българка", на която е имало колеги от градовете Дряново и Ст. Загора. Радостно е, че въпреки трудните времена, в които живеем, планината е пълна с туристи-планинари.

На 02 - 03. 02. - х. "Паскал"

Група от 53-ма планинари бяхме на "гости" на х. "Паскал" - във връзка със зимния празник на хижата - първата събота и неделя на м. февруари. Чле-

новете на клуба ни повече от 15 години, традиционно посещаваме по това време хижата, като тази година с нас бяха и наши членове от София, Бургас, Варна, Шумен и дори двама от Уелс. Придвижването до изходния пункт - Пирдоп осъществихме с автобус, две леки коли а някои с влак още от пета

тък /01. 02./. На 02. 02. в деня на празника "Петлов ден" /и на "мъжката майка"/ за около 2 ч. в ясно и слънчево време се изкачихме до хижата, където бяхме посрещнати от любезната хижарка - Тотка, нейния съпруг - Груйо и колеги от гр. Пирдоп. По пътеката за хижата се разминахме и с други познати колеги туристи, които вече бяха уважили празника и се прибираха по домовете си.

След като бяхме настанени в отремонтираните и отоплени стаи, по-голямата част от групата ни се изкачихме до вр. "Паскал" /2029 м. н. в./, като се наложи на фенерчета да се прибираме в хижата. Друга част от групата ни запазиха силите си за изкачване на върха в неделя, преди отпътуването ни.

Вечерта премина с много танци, хора, песни, туристическо "кръщаване" и честоване рождения ден на една туристка /Светлана/ от групата ни.

В неделя /03. 02./ отново се сформира група за изкачване на върха, макар, че в нея имаше и желаещи, които вчера вече бяха го направили. Този път преходът бе съпроводен с по-силен вятър, но това не попречи на желаещите да го качат, макар и за по-кратко време.

След обяд в 14 ч. поехме обратно за В. Търново, като изпреварихме влошаването на времето /усилването на вятъра и проливния дъжд/. По време на пътуването групата получаваше актуална информация за изходните пунктове към хижите /в Ст. планина и Ср. Гора, покрай които минавахме/, интересни туристически обекти и легенди за природните забележителности, които виждахме.

Във връзка с датата от обесването на В. Левски ни предстои поход на 16 - 17. 02. до х. "Амбарица" със зимно изкачване на вр. "Амбарица" /вр. "В. Левски"/ и вр. "Голям купен", за който правим и подходящата организация, като се надяваме атмосферните условия да са благоприятни за благополучното осъществяване на проявата ни. Записалите се планинари са около 30, за която има около 30 желаещи планинари.

Станчо Русев

8-мартенски поход „От тука започва България“

график на движение и програма:

9.03. 13 г. / събота /

До 10.00 часа - пристигане и настаняване на участниците в хижа "Мадарски конник", с Мадара, обл. Шумен

10.00 ч. -начало на похода по Мадарско плато по три маршрута: дълъг, среден и кратък

- дълъг маршрут: х. Мадарски конник, екопътека, пионерски лагер "Кирека", скални манастири, студена чешма /обяд/, Етемовите ниви, дерето, плато, крепостта, скални феномени, къмпинг, Голяма пещера, Мадарски конник,

хижата- 17:00ч.

- среден маршрут: х. Мадарски конник, екопътека, пещера "Черната дупка", Сухият водопад, платото, крепостта /обяд/, феномените, къмпинг, Голямата пещера, Мадарски конник, хижата.

- кратък маршрут- за останалите да почиват в хижата - 15:00 ч.- разходка до къмпинг, Голямата пещера, Мадарски конник, хижата- 17:00ч.

Походът приключва около 17 :00 часа в хижа "Мадарски конник".

18:30ч.- кулинарен курс / може да се участва с предварително подгот-

вен продукт от всякакъв вид- салата, ястие, сладкиш/

19:00- 23:00ч. среща на туристите от Североизточния регион, поканени за похода и домакините.

10.03.13 г. / неделя / - 09:00 разглеждане на музея "Мадарски конник" и беседа от екскурзовод;

10:00 организирано пътуване и разглеждане на старините- Плиска.

III. ПРАВО НА УЧАСТИЕ, НЕОБХОДИМИ ДОКУМЕНТИ

В похода участват всички поканени туристически дру

туристи - жени и мъже.

Участниците в похода да представят на ръководството на похода следните документи:

1. Декларация за участие в проявата на собствен отговорност, която се попълва на място.

Заявка за участие в похода трябва да се подаде до 04 март 2013 година, като се укаже броя на участниците и колко от тях ще нощуват на хижата на **e-mail: tdmadarski_konnik.bts@abv.bg** или **a_filipov@abv.bg** както и на GSM 0896 688 543 / Мтел/- кратък 8543 /БТС/- Ангел Филипов-предсе-

дател на ТД "Мадарски конник".

Ръководител на похода: Вярка Кирилова- 0899 197 760.

IV. ЕКИПИРОВКА И СЪОБЛЕЖЕНИЕ

Всеки участник в похода трябва да бъде снабден със стандартна зимна екипировка, храна за обяд и вода. По целия маршрут няма водоизточници.

V. МАТЕРИАЛНИ УСЛОВИЯ

ТД "Мадарски конник" поема организационните разходи за подготовката и провеждането на проявата. Всички останали

разходи за транспорт, храна и нощувка са за сметка на клубовете, дружествата или самите участници.

Нощувка в хижата е на цена 10 / десет / лева. В хижата има барче с безалкохолни напитки, чай, кафе, сладки.

Забележка: Желаещите да ползват намаление за нощуване да имат членска книжка на БТС с марка за 2013 година.

ТД "Мадарски конник" Шумен ул. „Хр. Ботев“ № 15 тел. 054/97-84-48 / GSM 089 66 88 543, П.К. 1

Туристическата дейност в училищата се осъществява в свободното от занятия време на учениците. Това предполага да се осъществява от самите тях съобразно техните интереси и потребности. Организира се в туристически секции или клубове. Съществено значение за работата им има създадената система за взаимодействие на членовете му и неговия ръководител - учител, които да не бъдат само преподаватели, а и добри планинари. Това предполага от страна на учителя ръководител предварително проучване и задълбочено запознаване с особеностите на състава.

Ръководителят разкрива същността на туристическата дейност, нейните цели, задачи, направления за хармония с природата и романтиката на общуване с нея. Особено място за утвърждаване на самоуправлението на туристическата секция или клуб има ръководството, което ще изпълнява ръководни функции. Изключително съществено момент, който създава условия за самоуправление, са изготвянето и спазването на плана. Той е дело на средношколците и има ясни цели и задачи. По организационно-то му изпълнение се определят отговорности и срок за всяка задача, така че всеки да намери своето място при осъществяването му. Членовете на състава преминават през различни видове дейности и са в различни позиции на организатори и изпълнители – така се създават по-сложни взаимозависимости.

Ръководството на клуба (председател, секретар и културно-просветник) се избират на общо събрание. В зависимост от целите и задачите на клубната дейност и нейната продължителност формите на туристическа дейност биват: краткотрайни (разходка, излет, екскурзия) и дълготрайни (поход, екскурзионно летуване, пътешествие).

Разходката е една от най-често срещаните форми, характерна със своята краткотрайност и предимно с оздравително-познавателна цел. Може да се провежда през цялата година при всякакви метеорологични условия. Характерна е с умерено физическо натоварване. Осъществява се в крайградските зони за оглед.

Излетът се различава от разходката по това, че наред с неговата оздравителна задача може да бъде използван и с цел да се запознаят учениците с исторически паметници, природни забележителности и др. Неговата познавателна задача може да прерасне в научно-познавателна, която предполага известна индивидуална подготовка от страна на участниците и наличието на специалисти в определената област. Практикува се през всяко време на годината без каквито и да е ограничения на обектите.

Екскурзията е характерна със своята по-голяма продължителност, която дава възмож-

ност за поставянето и решаването на повече задачи. Тя е действено средство на учебно-възпитателния процес, непосредствено общуване с живота.

Походът е главната и най-действена форма на туристическа дейност. При него въздействието е комплексно и най-силно изразено. Походите могат да бъдат с различна продължителност и трудност. С това изискване трябва да бъдат съобразени съставът и подготовката на участниците в него.

Екскурзионното летуване е утвърдена и завоювала висок авторитет и популярност форма на туристическа дейност. Прид-

виждат:

Главен ръководител – отговаря за цялостната подготовка и провеждане на проявата;

Водач – носи пълна отговорност за движението и безопасността на групата;

Секретар – грижи се за документацията на проявата;

Културно-просветник – отговаря за културно-просветната дейност на групата;

Лекар – грижи се за здравословното състояние;

Спасител – организира спасителни операции.

Избор на маршрут - зависи от целите и задачите на проявата, а така също и от възмож-

повишена енергетична загуба. За възстановяването ѝ е необходимо да се подберат такива хранителни продукти, които да осигурят необходимата калоричност и заедно с това да съдържат всички основни хранителни вещества. В предварителната подготовка е желателно да бъдат включени всички участници, за да се чувстват съпричастни към настоящата проява.

Организация на провеждане на проявата. След успешното приключване на предварителната подготовка участниците тръгват по избрания маршрут. Организацията

Скица на маршрута с указание на местата за бивакуване, вода по пътя, исторически и природни забележителности.

График на движение в часове и км.

Описание на самия маршрут по дни, в който се описват движението по маршрута и исторически справки за природните забележителности и паметници по маршрута.

Популяризиране на резултатите от проявата. Друг не по-важен момент е по какъв начин да популяризираме резултатите от туристическата проява сред по-широк кръг от ученици. На настоящия етап

Ученически

туризъм

виждането от пункт до пункт по маршрута има походен характер. Престоят в базите между отделните етапи дава възможност за възстановяване на участниците се, а в много случаи и за провеждане на радиални излети.

Пътешествието се отличава с по-голяма продължителност и с научноизследователска цел и задачи, които трябва да се решават от участниците. Участниците трябва да са усвоили необходимите туристически сръчности и някои изследователски методи. Туристическото пътешествие е особено подходяща форма за учащите се, при което учебният процес непосредствено се свързва с практиката. Предмет на тази форма най-често са: география, история, геология, археология, зоология, ботаника и др. Резултатите могат да бъдат основа за изнасяне на доклади, уреждане на изложби, музейни сбирки и др.

Поради по-голямата си продължителност екскурзионното летуване и пътешествието се провеждат през ваканционните дни на учащите се.

Предварителната подготовка на туристическа проява е онази многостранна дейност, която е залог за нейния успех. Тя включва следните основни моменти:

Определяне на целите и задачите, които могат да бъдат най-разнообразни: за активен отдих, с пропагандно-организационен характер, научна, спортна и т.н. Почти всички задачи взаимно се допълват. Постоянни за всяка проява са оздравителната възпитателна насоченост и активен отдих на учащите се при допир с природата. В зависимост от числеността на групата се избира ръководство, в което се пред-

ностите на участниците. Избраният маршрут трябва да бъде добре проучен особено ако се преминава за първи път. За целта се използват литературни данни, консултации с по-опитни туристи или сътрудници на ПКС (Планинска спасителна служба). Изучават се теренните особености, маркировката, сведения за туристически обекти и др. Разработва се график за движение, който е съобразен с дължината на маршрута и неговите особености. В него се определят дневните преходи и места за нощуване.

Подготовка за провеждане на проявата. През този период учащите трябва да: съставят сметка за разходите, подготвят груповото и лично снаряжение според сезона, събират предварително материал за района на проявата, за да придобият познания, изготвят план за културно-масова дейност и осъществяването му, запознават се с прогнозата на времето, провеждат медицински преглед. Необходимо е да се знае, че голямото физическо натоварване по време на проявата е съпроводено със силни обменни процеси в организма и

на провеждане при различните форми на туристическа дейност е различна, но има и някои общи закономерности:

Движението трябва да се извършва с определено темпо в зависимост от подготовката на участниците и особеностите на маршрута.

Да се създаде правилен режим на движение и почивка.

Начинът на придвижване се определя и ръководи от водача съобразно особеностите на терена и метеорологичните условия. Тръгването след почивка започва със сравнително по-бавно темпо, за да се постигнат необходимата адаптация и поетапност на натоварването. Обедната почивка е с по-голяма продължителност (1-2 часа).

Да се използва **предвиждането за изучаване на маршрута** от всички участници и изграждането у тях на навики за съставяне на описание на маршрута. Какво трябва да знаем при изготвянето на описание на маршрута.

Физико-географска справка – през кои планини се преминава, какви са почвата, растителният и животинският свят в района.

възможностите са: Internet, в-к "Ехо", местен печат, радиопредавания, фототабла, ученически вестник, презентации. Добрата и правилна организация на проявата дава възможност за издигане на нейната роля като едно от възпитателните средства за масов туризъм сред учащите се.

Изводи за комплексното въздействие на формите на туризма.

Туризмът в училищата играе съществена роля за изграждането на учениците като творчески личности.

Той допринася за възпитанието на чувство за национална гордост, физическо закаляване, патриотично, естетическо и нравствено възпитание, което учениците получават без назиждане, без натрапване, а само чрез живо възприятие и съзерцаване. Туризмът в училище е действена форма за извънкласна форма за работа с учениците, защото докато урокът е основна форма за даване на знание, то формите на туризма са основно средство за възпитание.

Димитър Богданов,
Снимки: Снежанка Димитрова

„Опознай Родния край“ и във Великотърновско

Най-значимите туристически обекти в пътеводител

След София, Кюстендил, Ловеч, Добрич и област Велико Търново се сдоба с Пътеводител за най-значимите туристически обекти на територията на областта. Пътеводителът е част от националната кампания на Българския туристически съюз „Опознай Родния край“, която се осъществява в партньорство с областните управи, под патронажа на Министерството на икономиката, енергетиката и туризма.

Под заглавието „17 туристически маршрута в област Велико Търново“ в изданието са включени най-интересните културно-исторически и природни забележителности в областта. Със сложната задача да се определят обектите в пътеводителя успешно са се справили общините и специалисти от областната администрация. Наред с известните на всички туристи обекти като „Царевец“, „Арбанаси“, Регионален исторически музей - Велико Търново, Даскалоливницата в гр. Елена, къщата музей на Алеко Константинов в Свищов, включени са и по-малко

популярни, но изключително важни обекти като Античен военен лагер Нове край Свищов, Музей на гурбетчийството в гр. Лясковец, Античен керамичен център, гр. Бяла черква и др. На 23 януари пътеводителът „17 туристически маршрута в област Велико Търново“ беше представен на официална церемония в музея „Възраждане и учредително събрание“ в старопрестолния град. Сред гостите на церемонията бяха зам.-мистърът на икономиката, енергетиката и туризма Иво Маринов, изпълнителният

секретар на БТС Венцислав Удев, областният управител на Велико Търново проф. д-р Пенчо Пенчев, началникът на Регионалния инспекторат по образование Розалия Личева, кметове на общини, музейни служители, учители и ученици. В препълнената зала на музея великотърновският актьор Милен Иванов изпълни фрагменти от пътеписа на Алеко Константинов „Какво?“ „Швейцария ли?“, с което даде старт на тържеството.

„Чест за Велико Търново е, че е сред първите пет в страната, които издадоха свой пътеводи-

тел“, каза в приветствието си зам.-министър Иво Маринов. Той поздрави специално БТС за желанието и огромната енергия, която влага за реализирането на националната инициатива, която вече има много привърженици не само в страната, а и от чужбина. Движението „Опознай Родния край“ е магия за българите и ние ще продължим да го развиваме“, заяви изпълнителният секретар на БТС Венцислав Удев. Той връчи заедно с Иво Маринов златна значка на единадесетокласничката от Природоматематическата гимназия Анелия Ангелова, която е посетила 100-те национални туристически обекта.

След това Венцислав Удев връчи на областния управител проф. д-р Пенчо Пенчев специално Удостоверение за партньорство и принос в реализирането на националната инициатива „Опознай Родния край“ в област Велико Търново. Областният управител изрази убеденост, че целите на кампанията ще бъдат постигнати и децата още по-добре ще опознаят родния край.

В края на тържеството проф. Пенчо Пенчев връчи специално изработените за кампанията печати на всички обекти, включени в пътеводителя. Пътеводителът „17 туристически маршрута в област Велико Търново“ е издаден в 24 000 тираж с финансовата подкрепа на общините от областта. Той се разпространява в училищата безплатно и е включен в обучението по Модул „Туризъм“.

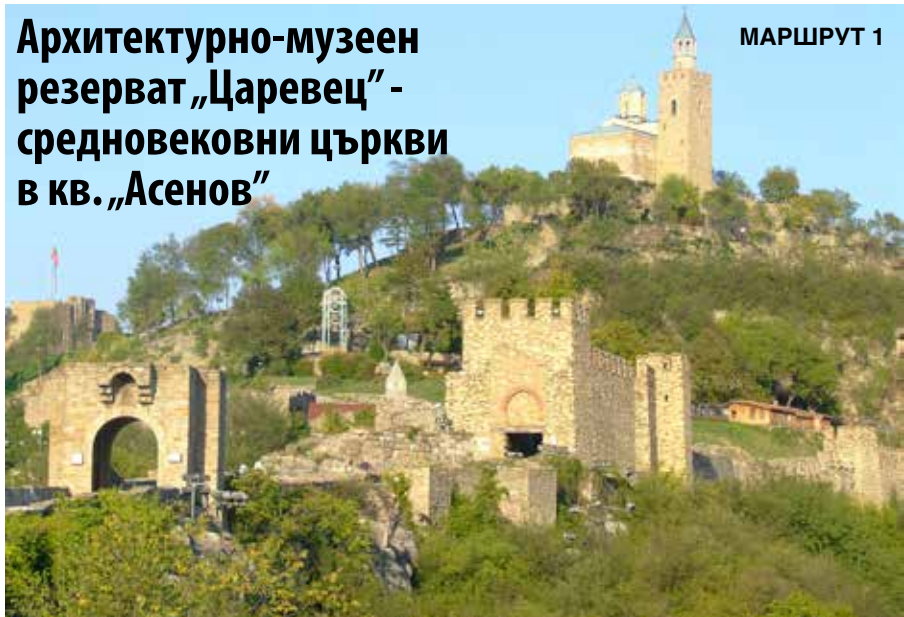
17 ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТА
в област Велико Търново

ПЪТЕВОДИТЕЛ
Национална кампания
„Опознай родния край“

Архитектурно-музеен резерват „Царевец“ - средновековни църкви в кв. „Асенов“

МАРШРУТ 1

Архитектурно-музеен резерват „Царевец“. Един от най-посещаваните туристически обекти в България. Разположен на хълма Царевец, в старата част на град Велико Търново. Хълмът е обитаван още през III хил. пр. Хр. През V-VII в. н. е. тук се е намирал най-големият град на Византийската империя в провинция Долна Мизия – Зикидева. През IX в. възниква старобългарско селище. Изграждането на крепостната стена с дължина 1100 м, височина над 10 м и дебелина, достигаща на места до 3.40 м, започва през XII в. Крепостта е имала три входа - Главен, Малка порта (Асенева) и Френкхисарска порта, които се виждат и днес.

В централната ѝ част е разположен Дворецът на българските царе.

През 1185 г., след като Търново е провъзгласено за столица на Второто българ-

ско царство, Царевец се превръща в основна крепост, в която са изградени двете главни институции - царската и патриаршеската. Повече от 207 години градът е политически, икономически, културен и духовен център на Средновековна България, което го прави един от най-важните градове в Европейския Югоизток.

Реставрацията на крепостта Царевец започва през 1930 г. и е завършена през 1981 г. по повод честванията на 1300 години от създаването на Българската държава. Разкрити са основите на 470 жилищни постройки, странноприемница, жилища на аристокрацията, 23 храма и 4 градски манастира. Отлично възстановени са главният вход с големия портал, внушителните стени и бойни кули, сред които и Балдуиновата. На най-високото място се извисява Патриаршеската църк-

ва, възстановена през 1981 г., а на север от нея - царският дворец.

Българските владетели, управлявали и утвърдили Средновековната държава през XII-XIV в., са царете Асен I, Петър, Калоян, Иван Асен II, Иван Александър, Иван Шишман.

Аудиовизуалният спектакъл „Звук и светлина“ представя по уникален начин моменти от българската история.

Работно време: Адрес: Велико Търново, пл. „Цар Иван Асен I“
8:00 - 19:00 (април-октомври) **Тел.:** 062 63 88 41, 0885 105 282

9:00 - 17:00 (ноември-март)
Средновековни църкви в кв. „Асенов“

„Св. Четиридесет мъченици“. Разположена на левия бряг на река Янтра, построена и стенописана в чест на победата на цар Иван Асен II над епирския деспот Теодор Комнин при Клокотница на 9/22 март 1230 г. Предполага се, че в края на XII в. Асеновци (българска царска династия, управлявала в периода 1187 г. – 1280 г.) изграждат около църквата манастир, един от най-важните средновековни манастири около Търново, споменаван в източници от XII-XIV в. като „Великата лавра“ и „Царски манастир“.

В църквата са погребани българските царе Калоян (управлявал 1197 г. – 1207 г.) и Иван Асен II (1218 г. – 1241 г.), Свети Сава Сръбски (1175 г. – 1235 г.) и царицата Анна Мария (1204 г. – 1237 г.) и Ири-на Комнина. Храмът съхранява едни от най-значимите старобългарски епиграфски паметници – Омуртаговата, Асеновата и Граничната колона от крепостта Родосто от времето на хан Крум (управлявал 803 г. – 814 г.). **Работно време:** **Тел.:** 0885 012 801, 0885 105 282

9:30 – 18.00 (април-октомври, касата работи до 17.30)

9:00 – 17:30 (ноември-март, касата работи до 17.00)

„Св. Петър и Павел“. Разположена в северното подножие на крепостта Царевец. Построена в началото на XIII век по време на царуването на цар Калоян. В нея са пренесени мощите св. Йоан Полиевтски. По-късно, по волята и ктиторството на Ана-Мария, съпруга на цар Иван Асен II, около църквата се изгражда манастирски комплекс, който след завладяването на Търново от османските турци през 1393 г. изпълнява функцията на патриаршеска резиденция. В периода 1416 г. – 1439 г. след понижаването на самостоятелната българска патриаршия в митрополия, подчинена на Цариградската патриаршия, комплексът около храма става митрополитска резиденция, а църквата „Св. Петър и Павел“ – митрополитска катедрал.

„Св. Георги“. Разположена в източното подножие на крепостта „Трапезица“. Във вида, достигнал до наши дни, храмът е изграден в началото на XVII в. (1616 г.), върху основите на църква, за която се предполага, че е от столичния период на Търновград. **„Св. Димитър“.** Разположена в източното подножие на крепостта „Трапезица“. Свързва се с обявяването на въстанието на братята Асен и Петър, довело до възстановяването на българската държава през 1186 г. Около църквата са разкрити части от манастир, останки от друг християнски храм и голям некропол.

Работно време: 9:00 - 18.00 (април-октомври) **Адрес:** кв. Асенов, Велико Търново

Ноември-март (посещения само с предварителна заявка) **Тел.:** 062 63 88 41; 0885 105 282

Профилактика: сряда: 9.00 - 12.00

Печат и марка - в АМР „Царевец“

МАРШРУТ 2

Регионален исторически музей - Велико Търново

Археологически музей. Намира се западно от площад "Съединение". Представя експозицията "Търновград - столица на България XII - XIV век", която илюстрира историята и културата на Великотърновския регион от древността с акцент върху периода, когато градът е столица на българската средновековна държава (златни и оловни печати от царската кореспонденция, златни пръстени - печати на висши български сановници, монети на българските царе, накити, въоръжение, книжовни паметници, образци на Търновската живописна школа и миниатюрата, малка пластика, архитектурни детайли и строителна керамика, занаятчийски изделия и др.)

Работно време: Адрес: Велико Търново, ул. "Иванка Ботева" 2
9:00 - 18:00 (април-октомври) **Тел.:** 062 601 528, 0886 927 020
9:00 - 17:30 (ноември-март)
Профилактика: понеделник 9:00-12:00

Затвор - музей. Намира се южно от изграден през 1872 г. от Майстор Колю Фичето Конак, в който се помещава експозицията "Възраждане и Учредително събрание". Строителството на затвора започва около средата на XIX в. През 1854 г. той вече се използва по предназначение.

В годините на османското владичество са използвани трите етажа на сградата. След Освобождението са пристроени нови помещения, а затворот функционира до 1954 г.

Експозицията представя възстановка на интериора на три от килиите и карцера, функционирали по времето на борбите за национално освобождение, уредите, с които са извършвани инквизиции, и описание на най-често прилаганите изтезания. Върху табла са имената на 399 поборници, лежали в Търновския затвор, и портретите на най-значимите личности, затваряни тук - Филип Тотю, Стефан Караджа, Васил Левски, Тодор Каблешков, Бачо Киро, Георги Измирлиев, Тодор Кирков и др.

Работно време: Адрес: Велико Търново, пл. "Съединение" 1
9:00 - 17:30 (април-октомври) **Тел.:** 0886 927 019
9:00 - 17:30 (ноември-март)
Почивни дни: неделя и понеделник

Музей "Възраждане и Учредително събрание". Намира се в северната част на площад "Съединение". Експозицията е разположена на три от етажите в сградата на стария турски Конак, изграден през 1872 г. от възрожденския майстор Колю Фичето.

Първи етаж. Паметници на християнското изкуство през периода на османското владичество (икони, творби на майсторите-резбари, църковна утвар, произведения на първите академично школувани художници Станислав Доспевски и Николай Павлович). Представено е и икономическото развитие на Търново и региона през епохата на Възраждането, развитието на занаятите, строителството и архитектурата през този период, като специално внимание е отделено на уникалните

архитектурни паметници, създадени от Уста Колю Фичето. **Втори етаж.** Етапите и най-важните моменти от националноосвободителната борба на населението от Търновския край през епохата на османското владичество - хайдушко движение, Първо и Второ Търновско въстание, Велчова завера, Хаджиставрева буна, въстание на капитан дядо Никола, действията на четите на Филип Тотю, Стефан Караджа, Хаджи Димитър, Априлското въстание, Руско-турската война от 1877-1878 г. Специално внимание е отделено на борбата за независима българска църква, развитието на образователното дело и читалищната дейност. **Трети етаж.** Възстановка на залата, в която е проведено Учредителното събрание в Търново през 1879 г., поставило основите в развитието на съвременна България.

Работно време: Велико Търново, пл. "Съединение" 1
9:00 - 18:00 (април-октомври) **Тел.:** 0886 927 009, 062 629 821
9:00 - 17:30 (ноември-март)
Профилактика: вторник 9:00 - 12:00

Музей "Нова и най-нова история". Намира се в непосредствена близост до Музея-затвор.

Зала с експозиция "Велико Търново и българската държавност". Представя най-значимите събития, случили се във Велико Търново в първите десетилетия след Освобождението (Първото Велико народно събрание и изборът на Александър Батенберг за български княз през 1879 г.; Второто Велико народно събрание, проведено в гр. Свищов през 1881 г.; Съединението през 1885 г.; Обявяването на Независимостта на 22 септември 1908 г.; Петото Велико народно събрание от 1911 г. Акценти в изложбата - ролята на Стефан Стамболов като строител на съвременна България, личните вещи на автора на песента "Мила Родино" - Цветан Радославов, и др. **Зала с експозиция "Войни за национално обединение на България - 1885 г., 1912-1913 г., 1915-1918 г.** Представя чрез карти, вещевни и фотоматериали военните действия, както и графики на участвали във войните известни търновски художник Борис Денев.

Работно време: Адрес: Велико Търново, пл. "Съединение" 1
9:00 - 17:30 (април-октомври) **Тел.:** 0886 927 019
9:00 - 17:30 (ноември-март)
Почивни дни: неделя и понеделник

"Сарафкина къща". Намира се на улица "Гурко" във възрожденската част на Велико Търново. Построена през 1861 г. за жилище и работно място на Димо Сарафина, но останала известна с името на съпругата му Анастасия като къщата на Анастасия Сарафката, или Сарафкината къща. Обявена за паметник на културата с национално значение през 1965 г., а от 1981 г. е музейен обект, където се представят етнографски изложби.

Работно време: Адрес: Велико Търново, ул. "Гурко" 88
9:00 - 18:00 (април-октомври) **Тел.:** 062 635 802
9:00 - 17:30 (ноември-март)
Почивни дни: неделя и понеделник
Марка и печат - в Музей "Възраждане и Учредително събрание"

Архитектурно-музеен резерват - с. Арбанаси

МАРШРУТ 3

Арбанаси е едно от най-живописните стари селища в страната, разположено на едноименното скалисто плато, на 4 км североизточно от Велико Търново. Основано през XIII в. от български българи, постепенно то се развива като богато търговско и животновъдно селище с над 1000 къщи. Днес е известно с характерната си жилищна архитектура и богато стенописаните арбанашки църкви.

Църква "Рождество Христово". Строена в края на XVI и началото на XVII в. Богато стенописана в периода 1597 г. - 1649 г. Иконостасът в параклиса "Иоан Кръстител" е едно от най-старите произведения на дърворезбата по българските земи от този период. Храмът е част от комплекс, резиденция от която се е управлявала най-голямата Митрополия на Балканския полуостров - Търновската.

Църква "Св. Архангели Михаил и Гавраил". Най-голямата в с. Арбанаси, построена и зографисана през XVII - XVIII в. Състои се от олтар, наос (мъжко отделение) с триконхална форма, прит-

вор (женско отделение), параклис "Св. Параскева" и галерия. Ктитор е семейството на арбанашкия първенец хаджи Нику Култукли.

"Костанцалиевата къща". Строена през XVII в. и реконструирана няколко пъти. Къщата е двуетажна и е типична арбанашка къща-крепост. Разположението на помещенията, подредбата и богатата им украса илюстрират бита и културата на жителите - богати арбанашки търговци от този период.

Работно време: понеделник-петък 9:00 - 18:00 (април-октомври)
събота и неделя 10:00 - 16:00
понеделник-петък 10:00 - 16:00 (ноември-март, след предварителна заявка)

Телефон
За индивидуални посещения - 30 мин. предварително: 0885 105 254

За групови посещения, по предварителна заявка: 0885 105 282

Профилактика понеделник: 9:00 - 12:00

Печат и марка - в "Костанцалиевата къща"

МАРШРУТ 5

Екопътека Велико Търново-Преображенски манастир

С два подхода за начало: кв. Картала и кв. Варуша във Велико Търново. Червено-бяла маркировка.

Екопътеката е част от живописния пролом Дервента над река Янтра и един от маршрутите около града, който предлага възможности за отдих, туризъм и спорт, в съчетание с просторни панорамни гледки и опознаване на животински и растителни видове, водни, скални обекти и исторически находки.

Изградена през 2001 год. от Туристическо дружество "Трапезица-1902" по проект на Училищен клуб по туризъм "ТУР-2000" при ОУ "Бачо Киро", Велико Търново. Оформени са кътове за

отдих и обучение около двата водопада, места за палене на огън. Водните препятствия са обособени с пасени с дървени мостчета, труднодостъпните места - с параклети.

Теренът е разнообразен - гористи местности, оформени от нискостеблени дървета и храсти, поляни и стеснения на пътеката, с леки скални спускания.

Местата около Първо и Второ дере и водопадите предоставят съчетание на гледки и кътове за отдих сред красива през всеки сезон на годината природна среда - гора, падаща на пръски отвисоко вода, скални образувания.

След излизане на билото пътеката е с панорамни гледки, продължава през вековна широколистна гора, като към манастира преминава в горски път - лесно проходим и сенчест терен. Наблизо са разкопките на старо селище и стар манастирски комплекс.

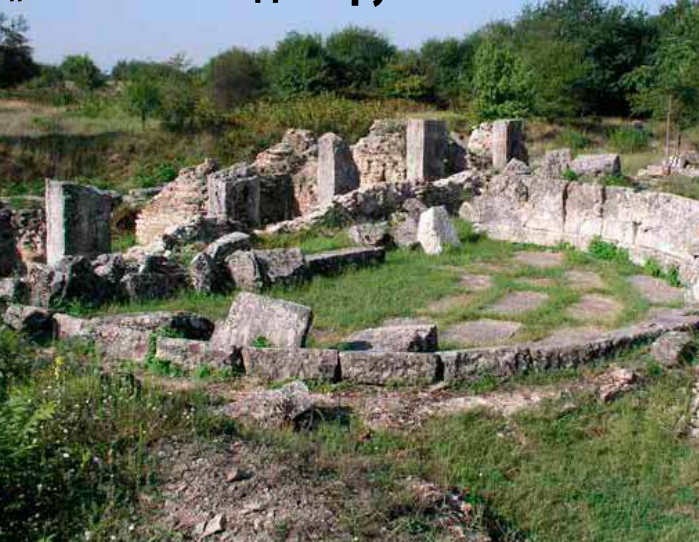
Време за преминаване по маршрута - около 2.00 часа (без почивките).

Преображенски манастир. Основан през XIV век, действащ и в момента. Сегашните му сгради са строени през XIX век. Оттогава датира и Съборната църква "Свето Преображение", започната от майстор Димитър Софийлията, заложен и обесен от турците заради участието му във Велчовата завера. Уникалният с архитектурата си храм е напълно завършен от Уста Колю Фичето и стенописан от друг виден български майстор - Захари Зограф. В продължение на три години (1849-1851) той работи върху някои от шедьворите на възрожденското ни изкуство - олтар на храма (живопис и икони) и стенописа "Колелото на живота" (на външната стена на църквата). Впечатляващи са и майсторската дърворезба от XIX век "Царските двери", както и монашеските сгради с обширни чардаци, също дело на Колю Фичето. В съседство е имало още две по-малки църкви, унищожени в годините от срутване на скални маси.

Заявки за водач: ТД "Трапезица-1902", Велико Търново, **тел./факс:** 062 63 58 23; **е - м а и л:** trapezitca_1902@abv.bg
Печат и марка - в Преображенския манастир

Архитектурен резерват „Никополис ад Иструм“

МАРШРУТ 4

Римският и ранновизантийски град Никополис ад Иструм е намира на 20 км северно от Велико Търново, разположен върху невисоко плато на левия бряг на река Росица. Извършени са проучвания на няколко мли, селища и центрове за керамично производство.

Основан от римския император Марк Улпий Траян в чест на победата му над даките през 106 г., градът първоначално е в границите на провинция Тракия, а през 193 г. е прехвърлен към провинция Долна Мизия. Територията му включва селища, вили, тържища.

Стратегическото значение на Никополис ад Иструм се определя от обстоятелството, че на естотразположението му се пресичат два от важните пътища в Долна Мизия. Единият - от Варна (Варна), през Марцинопол (Девня), Никополис ад Иструм, Мелта (Повеч) и Сердика (София), се свързва със западните римски провинции. Другият - от Нова (Свищов), през проходите на Хемус (Стара планина), Кабиле (Ямбол), изантион (Истанбул) и про-

ливите, осъществява връзка с малоазиатските провинции на империята.

Градът е организиран по подобие на тези в Мала Азия - Ефес, Никея и Никомедия. Населен с преселници от Мала Азия - траки, римски ветерани, етническият му състав е пъстър. Официалният език е старогръцкият.

Най-голям икономически разцвет Никополис ад Иструм преживява по време на управлението на династията на Северите през средата на II и първата третина на III в. В градската монетарница са отсечени и пуснати в обръщение над 1000 типа бронзови монети, изобразяващи тогавашните в Никополис храмове, обществени сгради, фортификационни съоръжения.

Работно време: Телефон:
0887 387 562
0885 105 282

9:00 - 18:00 (април-октомври)
10:00 - 16:00 (ноември-март)

Печат и марка - в Архитектурен резерват "Никополис ад Иструм",

Във Велико Търново са издигнати множество паметници, посветени на събития и личности от всички епохи на българската история.

Паметник "Майка България". Издигнат в малък едноименен парк в центъра на града със средства на местното население. Открит на 6 май 1935 г. Паметник на победите, посветен на героите, загинали във войните - Руско-турска (1877/78 г.), Сръбско-българска (1885 г.), Балканските (1912/13 г.) и Първата световна (1915/18 г.).

Получава името си от женската фигура - център на скулптурната композиция, символизираща родината - с корона на главата, бойно знаме и лаврова клонка.

Стамболовият мост. Издигнат над река Янтра в края на XIX век. Дело на италианския инженер Джовани Мусути и българския майстор Стоян Герганов. Първоначално търновци го наричали „Мостът за никъде“, тъй като жп гарата, която той свързва с града, все още не съществувала. През 1932 г. под него прелита със самолета си „ДАР-1“ военният пилот Петко Попганчев.

Художествена галерия "Борис Денев". Една от най-старите и най-богатите галерии в страната. Носи името на българския художник, предимно пейзажист, но и автор на портрети и фигурални композиции, роден през 1883 г. в Търново.

Открита през 1934 г., тя съхранява творби на видни български художници и показва развитието на българското изобразително изкуство през годините.

Паметник "Асеновци". Един от символите на града, издигнат в местността Боруна върху живописна скална тераса край река Янтра, в подножието на хълма Света гора. Дело на авторски колектив с ръководител скулпторът проф. Крум Дамянов. Открит е през 1985 г. по повод 800-годишнината от въстание на Асеновци и възстановяването на българската държава.

Изобразява българските царе Петър, Асен I, Калоян и Иван Асен II, по времето на които (1185-1241 г.) българската средновековна държава със столица Търновград достига своя икономически, политически и културен връх.

В Алея на славата в парк "Асеновци" са поставени паметни знаци на видни личности със значим принос в историята, културата и развитието на Велико Търново. Сред тях е и този на проф. Александър

МАРШРУТ 7

Културно-исторически маршрут: паметник „Майка България“ - Стамболовият мост - паметник „Асеновци“ - Художествена галерия „Борис Денев“ - Алея на славата - хълм Света гора

Бурмов, основател и пръв ректор на Великотърновския университет, открит по случай 100-годишнината от неговото рождение.

Хълм Света гора. Третият хълм наред с Царевец и Трапезица, част от средновековната българска столицата Търновград. Културен, духовен и книжовен център на Втората българска държава. Наречен Света гора заради няколкото манастира, между които най-голям - "Св. Богородица Одигитрия". Тук от манастира "Св. Троица" се премества Търновската книжовна и художествена школа и развиват многостранна и оживена дейност Патриарх Евтимий, Теодосий Търновски и техните последователи.

Днес на мястото на манастира се издигат сградите на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“.

Заявки за водач - екскурзовод: Тел./факс: 062 63 58 23

ТД "Трапезица-1902", Велико Търново e-mail: trapezitca_1902@abv.bg

Печат и марка - в ТД "Трапезица - 1902",

МАРШРУТ 6

Музейна сбирка „Туризъм и туристически спортове“, местност Ксилифор- хълм Момина крепост

Музейна сбирка "Туризъм и туристически спортове". Разположена в туристически учебен център "Момина крепост" в местността Ксилифор, Велико Търново. Реализирана като проект на Туристическо дружество "Трапезица-1902" Велико Търново, за периода 2006-2009 г. в партньорство с Български туристически съюз, Регионален исторически музей, Регионална народна библиотека "П. Р. Славейков", Държавен архив - Велико Търново. Открита на 25 септември 2009 г.

Музейната сбирка представя богатата история на едно от първите в страната туристически дружества -

Туристическо дружество "Трапезица-1902", създадено през 1902 г. във Велико Търново.

Уникална, единствена по рода си в страната, тя показва силната връзка между традицията и съвременните изяви и постижения в областта на туризма и туристическите спортове на членове на Дружеството. Чрез разнообразни експонати - фотоси, документи, отличия, медали и др., представя теми от природата, историята и постиженията на организацията от създаването й до днес.

Местност Ксилифор.

Намира се между двата масива - Мо-

мина крепост и Арбанашкото плато, източно от град Велико Търново. Името идва от гръцкото "ксило", - дърво, и "форо", - нося (място за добиване, свличане на дърва). Богата на подземни пещери и карстови извори. Благоприятният климат, разнообразната растителност и водните обекти правят

Ксилифор предпочитано място за туризъм, спорт и отдих край Велико Търново.

Изходна база за преходи до Момина крепост, хижа "Божур", Петропавловски манастир, Телевизионната кула и селата Арбанаси, Шереметя и Малък чифлик.

Момина крепост (Девинград). Късноантична и средновековна крепост, отстояща на 2.3 км източно по права линия от центъра на град Велико Търново и на 0.65 км източно от хълма Царевец, на десния бряг на река Янтра.

Природната защитеност на хълма привлича вниманието на ранновизантийските стратегии, които го превръщат в яка крепост, предназначена да защитава отклонение от пътя Никополис ад Иструм - Кабиле към града на хълма Царевец.

Изградена в края на V в., използвана от византийците до края на VI - началото на VII в.

Била част от Търновград.

Работно време:
10:00 - 17:00 (без почивен ден)

За заявки и информация:

ТД "Трапезица-1902", Велико Търново
Тел./факс : 062 63 58 23; 062 62 34 10;

e-mail: trapezitca_1902@abv.bg
Печат и марка - в ТУЦ "Момина крепост", Ксилифор (рецепция)

МАРШРУТ 8

Мемориална къща „Филип Тотю“, с. Вонеща вода - Килифаревски манастир - Исторически музей, гр. Килифарево

Мемориална къща "Филип Тотю". Родната къща на Филип Тотю (Тодор Тодоров Станчев), открита като къща-музей през 1975 г. Намира се в махала Гърците, в близост до с. Вонеща вода, на 40 км южно от Велико Търново. Експозицията пресъздава атмосферата на българската къща от началото на XIX в. и показва основните моменти от живота и дейността на легендарния български войвода - хайдутството и участието му в борбите за освобождение на Отееството.

Работно време: махала Гърците, с. Вонеща вода
9:00 - 17:30 почивен ден - няма
(от ноември до март по предварителна заявка на тел.: 0886 258 832 и 0888 848 787)

Килифаревски манастир (Манастирски комплекс "Рождество Богородично"). Днес - действащ женски манастир, разположен на десния бряг на река Белица, на около 12 км южно от град Велико Търново и на 2 км от град

Килифарево. Датира от средата на XIV в. при цар Иван Александър като важен книжовен център на Втората българска държава.

Когато през 1393 г. Търново бил завладян, манастирът бил разрушен, опожарен и задълго останал необитаем. В началото на XVIII в. в подножието на старата обител бил издигнат днешният Килифаревски манастир и построена и изографисана църквата "Рождество Богородично". През 1840 г. уста Колю Фичето издига днешната просторна еднокорабна и еднокуполна църква "Св. Димитър". Най-голям интерес предизвикват оцелелите от 1718 г. стенописи и запазените дърворезбени иконостаси от 1843 г., дело на тревненски майстори зографи. Манастирските жилищни сгради са строени през 1849 г.

Исторически музей, гр. Килифарево. Разположен в Саралиевата къща - масивна двуетажна сграда във възрожденски стил, строена през 1850 г. Открит на 8 юни 1983 г. В сградата, обявена за архитектурен паметник на културата от местно значение, се раждат и живеят известните общественици Стою, Трифон и Тотю Саралиеви. Тук преминава и част от живота на известния български скулптор Валентин Вълчев.

Експозицията представя икономическата, политическата и културната история на Килифаревския край от древността до наши дни. В непосредствена близост се намира друга архитектурна забележителност - Часовникова кула, строена през първата четвърт на XIX в. Постигнат по естествен път, архитектурният ансамбъл днес е символ на гр. Килифарево.

Работно време: Тел.: 0886 927 014

9.00 - 17.00

Почива - събота и неделя

Печат и марка - в Исторически музей, гр. Килифарево

Маршрут „Възрожденска Елена“: Музеен комплекс „Даскалоливница“ - Къща-музей „Иларион Макариополски“ - Попниколова къща (Музей по палеонтология)

Музеен комплекс „Даскалоливница“ включва обектите „Даскалоливница“, Камбуров хан, църква „Свети Никола“ „Даскалоливница“. Строена през 1844 г. за нуждите на първото българско класно училище, основано от Иван Николов Момчилов през 1843 г., тя е и първата българска гражданска постройка в град Елена. Наречена „Даскалоливница“ от Петко Рачев Славейков - възпитаник на училището.

Сградата е паметник на културата с национално значение, реставрирана през 1963 г. Представя музейните експозиции „Елена през епохата на Възраждането“ и „Парацелис Архангел Михаил“ (с пренесени икони, църковна утвар и стенописи от едноименната църква в село Шилковци).

Камбуров хан. Паметник на културата с местно значение, построен около средата на XIX в. Носи името на своя собственик Стоян Камбура, участник във въстанието на капитан Дядо Никола (1856 г.), в Хаджиставревата буна (1862 г.) и член на Еленския революционен комитет. Първоначално ханът се е намирал в село Йовковци, но поради изграждането на язовир „Йовковци“ е демонтиран и пренесен в град Елена. Представя етнографска експозиция на материалния бит

и култура на населението от Еленския край в края на XIX и началото на XX в.

Църква „Свети Никола“. Най-старата в града, датира от XVI век. Опожарена през 1800 г., когато Елена е нападен от кърджалиите. Обновена в сегашния си вид през 1804 г. със средства на по-заможни граждани и с труда на населението, построена тайно за 40 денонощия без позволение от турските власти.

Със скромна и непретенциозна външна архитектура, почти незабележима, за да не дразни поробителя, и богата украса вътре, в пълно съгласие с ортодоксалните схващания. С голяма художествена стойност са дървеният иконостас и владишкият трон. През 1966 г. църквата е конструктивно укрепена.

Работно време: без почивен ден
Адрес: град Елена, ул. Кършовска 6,
9:00 - 12:00 **Тел.:** 0615 61 29
14:00 - 17:00

Къща-музей „Иларион Макариополски“. Паметник на културата с национално значение. В нея са родени борецът за църковна независимост Иларион Макариополски, брат му Никола Михайловски - виден книжовен и просветен възрожденски деец, и неговият син, поетът-сатирик Стоян Михайловски.

Тук през 1863 г. се основава еленското читалище „Напредък“.

Работно време: без почивен ден **Адрес:** град Елена, ул. „Дойно Граматик“ 2
9:00 - 12:00 **Тел.:** 06151 53 14
14:00 - 17:00

Попниколова къща. Една от най-характерните в Елена, строена през първата половина на XIX в. (около 1830 г.). Паметник на културата с национално значение. В първите години след Освобождението в нея е била настанена градската техническа служба, затова се нарича още „Старото инженерство“. След пълната ѝ реставрация сградата е предоставена на Софийски университет „Св. Климент Охридски“ за научна и учебна база. В момента в нея се помещава Музей по палеонтология към университета.

Работно време: без почивен ден **Адрес:** град Елена, ул. Кършовска 6
9:00 - 12:00 **Тел.:** 06151 76 85
13:30 - 17:30

Печат и марка - в „Даскалоливницата“ - гр. Елена

отбраната на византийската армия срещу постоянните атаки на славяни и авари. Нове се споменава в много антични и средновековни извори. Някои от изобразените сцени върху Траяновата колона в Рим могат да бъдат свързани с него. По време на дългата си история е посещаван от някои от най-известните римски императори: Траян (98-117 г.н.е.), Адриан (117-138 г.н.е.), Каракала (198-217 г.н.е.). Има предположения, че тук е роден император Максимин Трак (235-238 г.н.е.).

Важен момент от историческото развитие на Нове е готското присъствие в града от края на V в.н.е. За периода 476- 488 г. той е център на заселение в областта остготи и резиденция на Теодорих Амал (известен по-късно като Теодорих Велики) - темен предводител след разпадането на Хунския съюз и „началник на войските при двора“. Археологическите разкопки свидетелстват за възстановяването на града след хунското нашествие и интензивно строителство на християнски базилики с обширни баптистерии за покръстване на големи групи хора.

Системните археологически проучвания на Нове започват през 1960 г. от екипи на Археологическия институт с музей при БАН и Варшавския университет (Полша). При разкопките са разкрити отчасти или изцяло укрепителната система и някои от най-важните сгради на военния лагер и ранновизантийския град.

Работно време: 08:30 – 16:30 ч. (понеделник-петък)

Събота и неделя по предварителна заявка

Печат и марка - в Исторически музей - гр. Свищов,

Адрес: Свищов, ул. „Клокотница“ 6

Врх Чумерна

Врх Чумерна (1536 м н.в.). Намира се в Елено-Твърдишкия дял и е най-високият в Източна Стара планина. Южните му склонове са стръмни и дълги, прорязани от дълбоки речни долини, а северните - къси и полегати, заети от букови гори.

В близост под върха е хижа „Чумерна“ (1446 .н.в.), в района на която са изградени ски-писта с влек, спортна площадка и терен, подходящ за къмпане.

пиране.

Хижата е пункт от европейския маршрут Е-3. Отстои на 28 км от гр. Твърдица (по асфалтово шосе) и на 34 км от гр. Елена (по път с трошено-каменна настилка).

Районът предлага много добри условия за летен и зимен отдих. Пътеките в околността са маркирани и поддържани.

Съседни туристически обекти и отстояния до тях: хижа „Буковец“ - 2 ч. (9,5 км по асфалт и път с трошено-каменна настилка); Агликина поляна - 7,30 ч.; проходът Вратник - 8 ч.

През прохода Вратник минават автобуси за градовете Сливен, Стара Загора, Елена и ВеликоТърново.

Работно време: целогодишно **Тел.:** 0896 693 169

За контакти: Туристическо дружество „Чумерна“,

гр. Елена, ул. „Д-р Хр. Момчилов, 9
Печат и марка - в хижа „Чумерна“

МАРШРУТ 11

Исторически музей „Алеко Константинов“, гр. Свищов

Родният дом на големия български писател Алеко Константинов е открит на 15 май 1926 г., от 1979 г. става мемориален музей. Той пресъздава атмосферата на предосвободенска България (втората половина на XIX в.) чрез възстановка на подредбата на богатата градска къща, каквато е тази на бащата на Алеко - знатен свищовски търговец. В началото на Руско-турската война (1877-1878 г.) именно в нея два пъти отсяда руският император Александър II. Тя е и мястото, избрано за седалище на първото гражданско управление на България начело с Найденов Геров, в което 14-годишният Алеко е писар.

Посредством снимки, книги, писма и лични вещи са представени житейските, творческите и обществените възгледи на писателя.

Родът на Алеко е един от първите в Свищов. Бащата - Иванца Хаджиконстантинов, търговец на зърнени храни, е рядко интелигентен за времето си, владеещ говоримо и писмено пет езика. От пътванията си из Австрия, Турция и Гърция пренася европейския лукс и култура, построявайки през 1861 г. дома си по подобие на малък дворец. Със съпругата си - Тинка Шишманова, потомка на видния род Шишманови, създават четири деца - един син и три дъщери.

Алеко Константинов е роден на 1 януари 1863 г. Учи при Емануил Васкидович и Янко Мустаков, в училището на Христати Павлович (1872-1874 г.) и в Априловската гимназия в Габрово (1874-1877 г.). По време на Руско-турската освободителна война е писар в канцеларията на свищовския губернатор Найденов Геров. Завършва средно образование в гр. Николаев, Русия (1881 г.) и право в Новорусийския университет в Одеса (1885 г.).

След завръщането си в България работи в Софийския окръжен и Софийския апелативен съд и като юрисконсулт на Софийското градско управление (1896 г.). До края на живота си е адвокат на свободна практика в София.

Посещава световните изложения в Прага, Париж, Лондон и Чикаго. Впечатленията си отразява в пътеписа „До Чикаго и назад“, а книгата му „Бай Ганьо“ е преведена на повече от 35 езика. В тежък житейски период, загубил близките и работата си, писателят приема псевдонима Щастливеца, с който се подписва до края на живота си.

Алеко Константинов развива активна обществена дейност. Член на Демократическата партия и инициатор за създаване на организираното туристическо движение в България.

На 34-годишна възраст писателят е убит край село Радилово, Пазарджишко, като една от версиите сочи политически причини.

Работно време: 8:30 – 17:00 (понеделник-петък) **Адрес:** гр. Свищов, ул. „Клокотница“ 6
9:30 – 16:00 (събота и неделя) **Тел.:** 0631/ 60 467

Печат и марка - в Исторически музей „Алеко Константинов“ - гр. Свищов

МАРШРУТ 12

Античен военен лагер Нове

Римският град Нове (Novae) възниква през 45 г.н.е. като лагер, в който е настанен първоначално VIII Августов легион. По-късно (69-70 г.н.е.) той е заменен с един от трите елитни легиона на император Веспасиан - I Италийски (Legio I Italica), който на негово място издига постоянен лагер, просъществувал близо четири века.

Днес неговите останки се намират на 4 км източно от гр. Свищов.

Градът заедно с крепостите Сексагинта Приста, Дуросторум и Рациария формира външния отбранителен пръстен на Римската империя по река Дунав. Укрепленията се е издигало непосредствено до високия десен бряг на реката. Западно и югозападно от него е било цивилното селище на ветерани от войската, търговци, занаятчии и техните семейства.

В края на III и началото на IV в.н.е. военният лагер постепенно прераства в крепостен град със смесено военно и цивилно население. В края на VI и началото на VII в.н.е. той е център на

МАРШРУТ 15

Исторически музей - църква „Св. Николай“, гр. Златарица

Исторически музей, гр.Златарица. Помещава се в сградата на бившето класно училище, строено през 1860 г., архитектурен паметник на културата от епохата на Възраждането. Музейната експозиция проследява развитието на селището - минало, културно наследство, съвременност. Етнографската излож-

ба представя материалната култура на населението от Златаришкия край.

Църква „Св. Николай“. Архитектурен паметник на културата с уникални конструкции, стенописи и икони. Построена през 1884 г. от Уста Георги Колюв, ученик на Колю Фичето, на мястото на съществуващ до 1883 г. едноименен храм от XVII в. Осветена на 17 март 1885 г.

Стенописите са от 1932 г., дело на Апостол Христов, характерни за църковната живопис от 30-те години на XX в. Една от малкото църкви в България, където има изобразен портретът на Александър II, Царят Освободител.

Работно време: **Адрес:** ул. „Димитър Палев“ № 1, гр. Златарица
8:00 -12.00 и 13.00 - 17.00 (понеделник -петък) **Тел.:** 0879 25 27 37

Почивни дни - събота и неделя

Печат и марка – в Исторически музей

МАРШРУТ 13

Исторически музей, гр. Горна Оряховица - Горнооряховски манастир „Свети Пророк Илия“ - Екопътека „Камъка“

Исторически музей, гр. Горна Оряховица. Създаден през 1962 г., той съхранява историческото наследство на града и региона, обособено в 4 раздела – археология, етнография, възраждане и нова история. Акцентът в експозицията е върху участието на Горна Оряховица в Априлското въстание 1876 г. като столица на Първи революционен окръг.

Музеят ежегодно организира серия тематични изложби, с които по атрактивен начин представя забравени и слабо известни експонати и факти от историята и бита на града. Гостува често в страната с колекциите си от пощенски картички, часовници, календари, радиоапарати, панаирни медали и железопътни принадлежности.

Работно време: Адрес: Горна Оряховица, ул. "Антим I" №1
Понеделник-петък **Тел.:** 0618 2 37 38
8:00 - 12:00/13:00 - 17:00
e-mail: im_rahovec@abv.bg
събота и неделя - по предварителна заявка

Горнооряховски манастир "Свети Пророк Илия", Български православен манастир от Великотърновската епархия, разположен на 2 км западно от град Горна Оряховица и на 10 км от град Велико Търново. Счита се, че в древността на мястото му е имало оборище. Датира от XIII-XIV век и според легендите тук умира в заточение

българският цар Борил. Свети Пророк Илия се приема за закрилник и покровител на града, край патронния манастир започва заселването на територията на днешна Горна Оряховица.

По време на османското робство манастирът е опожарен и изоставен. Първите проучвания на останките започват в началото на XX в., а наново храмът е издигнат с дарения на местни жители през 1937-1938 г. и осветен на 22 септември 1940 г. Уникалната манастирска камбана е обявена през 1995 г. от ООН за "Камбана за живота на Земята". Оттогава ежегодно на 24 октомври /Денят на ООН/ бие, за да известява за надвисналата опасност над екологичното равновесие на планетата.

Екопътека

Чуруковец, на около 300 м югозападно от град Горна Оряховица, с изграден кът за отдих с чешма, пейки и беседка. Оттам маршрутът навлиза в лесопарк "Камъка" - находище на редки растителни и животински видове. Следващият кът за отдих е при **Мравуняка**, където могат да се наблюдават близо един до друг няколко големи мравуняка. Следва изкачване към скалата **Камъка** /около 500 м н.в./ - един от символите на Горна Оряховица, предоставящ панорамна гледка към града, река Янтра, околните селища и върховете от централната част на Стара планина. На панорамната площадка е поставена указателна табела за разположението им. Пътеката продължава с плавно спускане по билото на платото **Камъка**, като по маршрута са изградени няколко заслона. Интересен място е **Сухата река** - старо корито на един от притоците на Янтра, от което днес са останали изваяни от водата причудливи каменни форми. Предпоследната спирка от екопътеката е **Сюлейман чешма** - една от най-старите чешми в местността, с три корита, вплетена в историята на множество легенди. Маршрутът завършва при хижа **"Божур"** - предпочитано място за отдих в района.

Време за преминаване - 1 час.
Тел. за контакти - 0879 104 239
Печат и марка - в сградата на Исторически музей, гр. Горна Оряховица

МАРШРУТ 14

Музей на гурбетчийството, гр. Лясковец - манастир „Св. Св. Петър и Павел“

Музей на гурбетчийството, гр. Лясковец. Разположен в типична лясковска къща - паметник на културата от Възрожденската епоха, единствен в България музей на гурбетчийското гражданство. Експозицията, създадена в чест на предприемчивите лясковски земеделци, проследява възникването и развитието на българското градинарство като масово икономическо и социално явление от епохата на Възраждането до 1944 г., като представя традиционните дейности на района. Разполага с конферентна зала за провеждане на семинари, срещи, изложби и атракционно-дегустационен център.

Работно време: от 8:00-12:00 и от 13:00-17:00 часа **Адрес:** гр. Лясковец, ул. "Петър Караминчев" №17

Тел.: 0619 2 22 94 и GSM: 0878 91 40 20

Манастир "Св. Св. Петър и Павел". Известен още и като Лясковски манастир, един от 14-те в околностите на Велико Търново, чието построяване се отнася към времето на Второто българско царство (XII-XIV в). Разположен на около 6 км североизточно от град Велико Търново.

Манастирът на няколко пъти ста-

ва средище на провъзгласени бунтове и въстания по време на османското владичество. През

1700 г. оттук тръгва Търновското въстание на Мирчо и вдовицата Мара, през 1856 г. обителта е сборно място на четата на капитан Дядо Никола, а през 1862 година оттук потегля дружината на хаджи Ставри. По време на подготовката на Априлското въстание манастирът е посещаван от апостолите на революционното движение - Бачо Киро, Матей Преображенски, Г. Семерджиев и Стефан Пешев, става място за укрите и на Апостола на свободата Васил Левски.

Първият игумен българин е Максим Райкович. В Петропавловския манастир през 1874 г. митрополит Иларион Макариополски отваря първата българска семинария с пръв ректор Нedy Жеков, просъществувала до 1885 г.

През 1913 г. голямо земетресение разрушава камбанарията и старата черква. След дълга реконструкция сега Петропавловският манастир е сред най-посещаваните туристически обекти в района.

Работно време: зимен сезон - от 8:00-16:00 **Тел.:** 0619 2 20 93

Летен сезон - от 7:00-12:00 и от 14.00-19:00

Печат и марка - в Музей на гурбетчийството - гр. Лясковец

МАРШРУТ 16

Исторически музей, гр. Павликени - Античен керамичен център - гр. Бяла черква

Исторически музей, гр. Павликени. Изграден на мястото на стара сграда, строена за Ловен дом през 30-те години на XX в. По-късно тя е използвана за училище, детска градина, а в годините след Втората световна война - за болничен диспансер. През 1975-76 г. на мястото на старата сграда е построен музей в съвременния му вид. Първата музейна експозиция посреща посетители в навечерието на 18 май - Международния ден на музеите, през 1978 г.

Съхранява, популяризира, проучва и опазва културно-историческото наследство на града и 20-те селища от региона. Ежегодно в музея се уреджат тематични изложби, представящи местните бит и култура през различни исторически периоди.

Античен керамичен център. Открит през 1971 г. в местността Върбовски ливади, на 5 км западно от Павликени. Представлява голям архитектурен комплекс (вила рустика), датиран към края на I в.н.е. и възникнал върху развалините на старо тракийско селение. Откритият разнообразен археологически материал отнася притежателя към тогавашната аристокрация - богат тракиец, поставил се в услуга на римските завоеватели. Вилата има сложен план с различни по размери и предназначение помещения, подредени около вътрешен двор с колонада. Построена е от камък, тухли и хоросан.

Това, което прави обекта уникален, са разкритите, консервирани и експонирани грънчарски пещи и работилници за производство на художествена, битова и строителна керамика, както и възстановките, демонстриращи технологията на античното керамично производство. Местните тракийски майстори и занаятчиите, преселници от Мала Азия, се специализирали в производството на червенолакова керамика с украса от релефни стилизирани елементи, широко разпространена в Древен Рим.

В района на комплекса са намерени множество глинени съдове, лампи и теракоти, детски играчки, бронзови апликации, пръстени и гривни, мраморни оброчни плочи, разнообразни земеделски оръдия на труда и др.

През 1975 г. тук се провежда първият международен семинар по антична балканска керамика с участието на повече от 150 учени от 13 страни.

Работно време: 8:00 - 12:00 и 13:30 - 17:30 (понеделник-петък) **Адрес:** ул. "Бачо Киро" № 1, гр. Павликени

Почивни дни - събота и неделя **Тел.:** 0610 52 877

(при предварителна заявка се приемат групи) e-mail: musei_pavlikeni@abv.bg
<http://www.museumpavlikeni.com>

Град Бяла черква. Селище с богата история, едно от ярките просветни и революционни средища от епохата на Възраждането. Отстои на 6 км югоизточно от гр. Павликени. Оттук в древността минавал римският път от Никополис ад Иструм (с.Никюп) за Мелта (Повеч) и Сердика.

Днешна Бяла черква е възникнала върху турското селце Мурад бей, (Горни турчета), създадено през XV в. През XVI и XVII в. тук се заселват християни от изчезналото средновековно селище Белинска Бяла черква, както и от близките села. Българите стават преобладаващо население. Името Бяла черква е възстановено след Освобождението през 1878 г.

През Възраждането в селото настъпва подъем, свързан с борбата за църковна независимост и националноосвободителни борби. Строят се църкви (1832 г., 1886 г.), килийно училище (1835 г.), първото в околността класно училище (1874 г.) До селото достига препис на Паисиевата история.

През 1869 г. Бачо Киро създава в Бяла черква първото селско читалище с името „Селска любов“, а на следващата година и първата пътуваща театрална трупа. Училището, читалището и църквата превръщат селото в културно и просветно средище, което активно се включва в националноосвободителните борби.

През 1872 г. тук е основан революционен комитет с председател Бачо Киро Петров. На 28 април/ст.ст./1876 г. белочерковци тръгват към с. Мусина, където се сформира четата на поп Харитон и Бачо Киро, водила деветдневни героични сражения с турците в Дряновския манастир.

След Освобождението започва икономически и културен подъем. Основен поминък на населението са земеделието и лозарството.

Бяла черква е родно място на велики българи - Бачо Киро, Цанко Церковски, Райко Даскалов, проф. Ал.Бурмов. В чест на 100-годишнината от Априлското въстание, през 1976 година Бяла черква е обявена за град. 11 паметника, 94 паметни плочи и 4 музейни сбирки - Исторически музей, Природонаучен музей, къща-музей Цанко Церковски и къща-музей Райко Даскалов - в района разказват славната му история.

Работно време: Адрес: Исторически музей, ул. "Цанко Церковски" № 6, гр. Бяла черква
8:00 - 12:00 и 13:30 - 17:30 **Тел.:** 06134 25 33

(понеделник - петък)
<http://www.museumbcherkva.com/>
При направени предварителни заявки, групи се приемат и през почивните дни (събота и неделя).

Музеят извършва и екскурзоводско обслужване в историческата черква "Св.Димитър", до историческата местност "Черничка", местността "Славееви гори" с паметника на гроба на Цанко Церковски и до всички паметници и паметни места в селището.

Печат и марка - Античен керамичен център - гр. Павликени

МАРШРУТ 17

Художествена галерия, гр. Стражица -

с. Сушица (Музейна сбирка "Старшина I степен Димитър Атанасов Димитров", Етнографска експозиция при НЧ "Станчо Станчев - 1896")

Художествена галерия, гр. Стражица. Обособява първата си сбирка от картини и скулптури през 1960 г. в сградата на местното читалище и става първата в страната селска художествена галерия.

През 1974 г. за нея е построена специална сграда, която след земетресението през 1986 г. остава необитаема. Понастоящем фондът на художествената галерия от над 900 творби на живописиста, скулптурата, графиката и приложното изкуство се експонира в три изложбени зали, съвместно с малка историческа сбирка за Стражица. Осъществява размяна на изложби и гостувания на групи и отделни худож-

ници.

Работно време: Адрес: ул. "Дончо Узунов" № 10, гр.Стражица
8:30-12:00 и 13:00- 17:00 (понеделник-петък) **Тел.:** 06161 34 63

Почивни дни - събота и неделя
e-mail: artgalerystrazhitsa@abv.bg

Музейна сбирка "Старшина I степен Димитър

Атанасов Димитров", с. Сушица. Изградена в знак на признателност към подвига на моряка-герой в родната му къща. Отворена за посетители на 4.09.1969 г. На 31.05.1975 г. тук са открити паметна плоча-барелеф и моряшки парк.

Работно време: Адрес: с. Сушица, общ. Стражица
9:00 -12:00 и 13:00 - 17:00

Етнографска експозиция при Народното читалище "Станчо Станчев 1896", с. Сушица.

Създадена през 2006 г. в чест на 110-годишнината от основаването на читалището с активното съдействие на самодейците и чрез дарения от местното население.

Разположена на площ от 90 кв. м, тя представя 630 експоната от три века - XVIII, XIX и XX в.

Работно време: Адрес: ул. "Г.Димитров" № 2, с. Сушица, общ. Стражица
08:00 - 17:30 часа **Тел.:** 06161 89 19, 0885 275 441

Печат и марка - в Художествена галерия - гр. Стражица

Петък, 11.01.,13: Веднага след работа се заемам с приготвяне на багажа. Нещо да не забравя! Котки, седалка, ръкавици, резервни ръкавици, 5-6 клина... Нареждам всичко на леглото, за да ми е пред очите и нещо да не забравя, преди да започна да пълня раницата. Това ми е като ритуал и само музиката ми липсва в момента, но малкият е покрай мен и гледа детско. Слагам му да хапне, че е гладен. Мотам се, въпреки че ми се иска да се изстрелям на момента.

В 00:20 ч съм готов, паркирал колата до бариерата на паркинга, и поемам директно нагоре по ски-пистата. Движа се бързо. Снегът е утъпкан и не затъвам. Някъде горе вятърът си е свършил работата и всичко е навято със сняг. Затъвам, но

натискам напред, за да имам максималното време за сън. В 01:40 съм в стаята в х. "Рилски езера". Дамян и Стоян сънено ме поздравяват. Ще ставаме в 06:00.

Събота, 12.01.,13: Часовникът

звъни. Награбваме раниците и слизаем в столовата да приготвим закуска.

Готови сме и потегляме от хижата. Дамян е бил тук най-често и определя посоката. Мъглата е ужасна. Няма пътина и сами си

случай сме до колене. Придвижването е бавно. Ориентацията е трудна. Наоколо всичко е бяло. Надолу, нагоре, в коя да е посока всичко е едно и също. Движим се като в мляко.

Ето я старата хижа! Добре.

я правим. На места затъваме дълбоко в снега, но в общия

Още малко и вървим през Близнака. Напред, напред, край няма. Докато вървим, обсъждаме положението. Прокрадва се идеята да намерим място, на което да оставим инвентара, за да сме леки утре. Късно е вече и явно днес няма да катерим.

Постепенно равнината преминава в склон. Оглеждаме се да забележим ориентир, но нищо. Изпречилият се пред нас голям камък избираме за място за почивка. Ясно, днес сме дотук, но дали да оставим инвентара, или да го върнем малко по-назад.

Езерният лед

От първа ръка - Григор Въртев (един от тримата оцелели)

Събота, 12.01.'13. Обсъждаме положението. Дотук сме днес

Докато пием чай, всички се обединяваме около идеята да направим профил на снега. Редуваме се с лопатата.

1

Стоян проверява дебелината на снежната покривка

Общата дебелина на снежната покривка е около 150 см. Проверяваме на няколко места по склона.

2

3

Готови сме за проба

След неколккратно потупване на лопатата вече чак от рамото се отцепва слой с дебелина около 50 см

Докато работим с лопатата, малко по малко мъглата се разрежда и край нас постепенно започва да се открива околността. Скоро виждаме Харамията и всичко наоколо.

4

Стоян се стрелва час по-скоро да зърне Езерния лед

Изгубил търпение, Стоян хуква надолу към равнината на езерото, за да погледне леда. Не по-малко любопитни, Дамян и аз се зачитваме след него.

Крачим нетърпеливо през Близнака. Мъглата все още забулва високите части на Езерния връх. Крачим нетърпеливо през Близнака. Мъглата все още забулва високите части на Езерния връх. Харамията ту ни се открива, ту отново се скрива в плътна пелена. Смаян съм от гледката. Толкова е красиво!

5

6

Дамян и Мулето до камъка, в основата на който оставихме инвентара

Раниците са разтоварени. Дотук вече имаме и пътина. Но защо да не си улесним утрешния път още малко?! Тръгваме нагоре, за да стигнем максимално близо до леда. Стигайки до основата на скалата, решаваме, че все пак за днес е достатъчно. Когато утре пристигнем, ни очаква само траверс до езика и след това само катерене. Катеренето, за което сме тук и за което толкова копнеем.

Вадим сандвичи. Похапваме. Притягаме ремъците на полупразните раници. За пореден път отправяме жадни погледи към леда и поемаме по обратния път.

16

Февруари 2013 г.

Пробиваме си път по склона към леда

Вечерта х. "Рилски езера" е пълна до пръсване. През цялото време засичам познати лица. Всички са тук със ски или сноуборди. След обилната вечеря, полята с бира, разговорите са още по-приятни.

Неделя, 13.01.,13: Ставаме в 05:00 ч. След закуска и кафе поемаме бързо по вече утъпкания път.

Времето е кристално ясно. От хижата до камъка с инвентара стигаме за 70 минути. А вчера!? Вчера ни бяха необходими около четири часа.

7

Дамян се е надъхал зверски още от вчера. Не дава дума да става някой друг да води първо въже. Вертикалният леден участък във втората половина от въжето го е амбицирал страхотно. Докато си нагласяме котките, той вече е отпразил нагоре с пълна раница и докато се усетим, е преполовил разстоянието. Не спорим за реда на водене. Ясно, че му е голям мерак да се порадва на ледената вертикала. Аз ще водя втори, а Муленцето без ропот приема трето въже. ОК, давай!

За пореден път вятърът ни засипва със снежен прах

Дамян смело потегля напред. За разлика от вчерашно, мъглата липсва. Поривите на вятъра обаче постоянно ни засипват със снежен прах, и то често. В такива моменти Дамян, застинал на място, стиска

8

здравно сечивата, навел надолу, замижал, сипе яростни ругатни. Видимостта е нулева. Ние с мулето отдолу, закрити с качулките, стоим и чакаме халата да отминне. При всяко подобно навяване намирам и положителна страна. Изчистването на площадката, на която пак ни е засипало до колена, ми дава повод да се раздвижа и да се стопля.

9

Стоян на първо въже. Хайде, Муле, ние сме! Тръгвам втори, а Стоян малко изчаква.

10

Сипещият се с вятъра сняг често ме кара да крия лице между лактите. Снежниците се забиват като остриета в откритите части.

Малко по малко напредваме. Колкото и да не ми се иска, ледени късове летят надолу и често удрят Стоян, което го кара да спира, за да се пази. Събираме се на площадката и бързо прехвърляме инвентара. Мой ред е да вода. Напредвам полека. През цялото време, докато катеря, си мисля колко ми е необходимо да засиля тренировките на стена със сечивата, а докато тръгнем за Жорас, не трябва да изпускам и уикенд с катерене, за да се доближа поне до желаната форма. Навивам поредната цев в началото на няколкометрова вертикала. В края й съм вече толкова изпомпан, че предишниците ми ще се спукат. Със стиснати зъби забивам котките и сечивата все по-нагоре и накрая излизам запъхтан върху ледената гъба. Нататък ледът вече не е толкова монолитен. Тук-таме се виждат скала, туфи и снежни петна. Намирам места за още две цевки, като втората влиза през твърда кора и по-режав лед отдолу. Ясно, с леда сме дотук. Следват камък, туфи и твърд слой сняг, в който клюновете на сечивата и зъбите на котките държат доста добре. Набирам височина без никаква възможност за осигуровка. И така около петнайсетина метра, когато почти достигнал снежния склон, отделящ ни от продължението по стената на Езерния връх, въжето свършва. ОК, ще организирам площадката.

Започвам трескаво да разчиствам снега по скалата. Пред мен не става. Малко наляво... още малко... пак не става. Нито цепка за клин или джаджа. Поглеждам надолу и виждам липсата на примки по въжето далеч надолу. Не

смея много да мърдам, падането би било прекалено голямо. Опитвам наясно. Усещам отдолу как някой от двамата ми приятели подръпва въжето. Не дърпайте бе, хора! Не дърпайте, търся къде да направя площадка! Времето тече и сигурно им е студено. Чиста, чиста снега и по скалата разкривам цепка. Обнадежен, пробвам клин да забия. Не влиза. Цепката е глуха по цялата си дължина. Ето и друга, но и тя не става. Отдолу подръпват въжето отново. Хора-а-а, не дърпайте! Викам, но едва ли някой ме чува. На 60 метра по-долу при тези пориви на вятъра сигурно гласът ми не стига. Пред мен! Ето пред мен има цепка. Избирам си клин и докато бия, камъкът се спуска и се отцепва парче, колкото юмрук. А-а-ах! Давай наново. Влиза. Влиза до дъно и се включвам в него веднага. Чиста снега наоколо, за да намеря и друга възможност. Някой подръпва въжето. Не мога да ви приема бе, хора-а-а! Нямам сигурна площадка. Глухата цепка! Най-малките френдове! Metolius-а не пасва. Малкият, онзи Camelot с нуличките, малкият сив приятел лекичко се провира и заклещва. Дръпвам рязко няколко пъти, за да се уверя, че е на място. И сега!? Сечивата ще бъдат третата точка. Забивам клюновете в тувата до дъно и обединявам всичко. Добре, давай. Обирам въжетата. След малко едното отпуска. Червено. Дамян е тръгнал. Малко по-късно и Стоян потегля. Обирам ги плътно, за да няма динамично натоварване на площадката, в случай че някой увисне.

Сега пред компютъра чукам по черните бутони и хлипам. Сълзи бликат в очите ми. Защо бе, нали всичко мина!? Всичко мина, а там на момента дори и не беше страшно. В един миг всичко беше мъгла. Ах, как ме цепи главата!

Стискам и не смея да мърдна. Стискам, навел глава, а с рязкото дръпване, когато вероятно Стоян е друснал на въжето, политам. И тук времето спира. Всичко е бяла, плътна мъгла. Усещам, че падам, но някак всичко е бавно. И сега? Това ли беше? Летя или плувам в белотата? Бях с лице към скалата, с гръб към ефирния въздух. И сега се усещам така. Нищо не се е променило. Май съм се свил, притихнал за близката среща. Май още стискам въжето в ръце. И летя или плувам, падам, потъвам. Бавно. Бавно.

Тихо. Нищо не чувам. Не виждам. Носа се бавно. Потъвам. Белота. Спокойствие. Тишина.

Искам да стана-а-а-а. Под снега ли съм? Сигурно съм затрупан.

Оглеждам трескаво наоколо. Белотата я няма. Всичко е буци. Плътни снежни буци са разпилени навсякъде.

Отгоре съм, на снега. А защо не мога да мърдна? Къде са момчетата? Дамяне!?

Дамян е до мен. И двамата сме надолу с главите по склона. Ставам. Ставам. Ставам. Ама как, не мога да мърдна. Като пашкул съм омотан във въжета. Всичко е някаква каша. Инвентар, въжета, Дамян. Дамян стене за помощ. Дамяне, не мога да мърдна! Нож! Имаш ли нож? Успявам да си освободя ръката.

Има! Чудесно. Давай го братле, давай да режа.

Нещо ужасно ме дърпа надолу. Поглеждам. Виждам изпънатото въже и някъде трийсетина метра надолу май е Стоян. В един глас с Дамян се провикваме "Муле-е-е!?",

Навдига се глава и ръка се подава. Помахва.

Добре, и Мулето е отгоре и се движи.

Дамян ми подава ножа. Тежко е. Дишането е тежко, болят ме гърдите и хрипат. Вкус на кръв ми изпълва устата. Плюя. Червено. И режа. Ама как ще режа въжето?! Режа. Трябва да стана и режа. Първо онова, което отива

Поглед от площадката в края на второ въже. Идва Дамян. Скоро и Стоян пристига. Съветвам ги да забият сечивата и да се осигурят и на тях. Часовникът показва, че сме катерили прекалено бавно. Желанието си да се изкатерим догоре отменяме за друг път. Решаваме, че е най-разумно да избягаме от стената по траверса. Дамян съжалява, че за трети път му се налага да предприеме подобно действие.

Нищо, пак ще дойдем, здраве да е! Сандвичи, вафли, малко чай и започва прехвърлянето на инвентара. Стоян е готов, хващам го през протриващото и тръгва. Затъва дълбоко в снега и придвижването е трудно. Давай, Муле,

11

изяж го, давай към скалата отсреща! Виждам притеснения му поглед. Виждам го и ми се ще по-скоро да е преминал вече ей там, от другата страна на снега, по-близо до здравия камък. С Дамян обсъждаме дали нямаше да е по-добре площадката да е около 15 м по-вляво, където се вижда син лед, организирана на няколко цевки. Може би да. Вероятно, но докато катерех тук, ми се стори, че е по-подходящо, а и последната цев не ми хареса как влезе. Давай, Муле, давай да се махаме от тоя сняг. И всичко тръгна...

Сякаш планината се изсипа. Сред цялата, изливаща се като вълна, снежна маса като че ли мервам Стоян и чувам гласа му. Забивам глава към скалата и усещам сипещите се удари по гърба ми. Бият ме буците, а аз стискам с все сила въжето. Държа те, Стояне-е-е!

към Мулето. Режа и напънът спира. Дамян продължава да стене. Кракът му е счупен. Режа. Всичко е вече на дреб и се изправям. Изправям се-е-е, мога да стана. Мога да стана-а-а-а-а! Боли-и. Защо така ми хъркат гърдите, защо, нали ставам и жив съм, а тази кръв?! Дамян стене за по-

мощ. Хващам го за раменете и дърпам да го наместя. А кракът му се влачи като гумен. Левият крак е в подбедрицата сякаш без кости. Ясно, строген е ужасно. Студено. Стоян се обаждат отдолу. Студено е. Замръзва ми ръката. Ръкавицата ми е два-сетина метра нагоре по склона. Хукавам, трябва да бързам, помощ е нужна. След няколко крачки усещам силната болка в гърдите и се задавам. Боли. Вратът ме боли и рамото. Плюя. Кървави куршуми политат в снега. Взимам я. Слагам си ръкавицата и се спускам надолу към Мулето.

Идвам, Муле!

Дамян май говори с някой по телефона.

Стигам до Стоян, а той се опитва да стане, но не може. Снегът е затрупал всичко, навързано по него, и режа. Режа с ножа безмилостно всичко, което

докопам, защото Стоян трябва да се изправи. И става. На крака е, но го болят гърдите. Устните му са целите в кръв. Плюем и двамата и се споглеждаме. Мулето казва, че това е лошо.

Как бе, Стояне, нали сме прави, живи сме, живи ли сме, приятели? Защо сега това хъркане в гърдите. И кръв.

Дамян иска помощ. Вече даже ни псува. Разбирам го, болката сигурно е ужасна.

12! Набирам. Ало, помощ, бутна ни лавина. Стоян тръгва към Дамян нагоре. Обяснявам точното място. Северната стена на Езерния връх, по склона над езерото Близнака. Бързо! Паднахме от 100 метра.

Един със счупен крак, а двама плюем кръв и имаме болки в гърдите.

Набирам Жеко. Не вдига. Ни-кола... не вдига. Соте.

Соте, лавина, събори ни от площадката. Идвайте, вуйка, имаме нужда от помощ.

Дамян е започнал да се шинира. Стоян се включва. Прибирам телефона и отивам при тях. Кората от гърба на раницата, две щеки и връзваме. Наместваме раниците под него.

Продължава на стр. 18

Да помогнем на Дамян!

Както е добре известно, на 13 януари 2013 г. Дамян Петков, Григор Вълчев и Стоян Тодоров - Мулето претърпяха стряскащ инцидент на стената на "Езерния лед", докато са навлизали в снежното поле в горната й част. Обстоятелствата вече са известни. Известно е, че Дамян е с тежки счупвания по крака и въпреки двете операции следват още такива, както и дълъг период на възстановяване. Идните редове са призив към всички приятели на катеренето, алпинизма, екстремните спортове, но най-вече към всички приятели на човечността и разбирането.

Разбиране, което надхвърля съжалението в своята си самостоятелност. Ние всички съжаляваме, това е лесно, особено първите дни. Това не е призив към колекциониране на съжаления. Знаем, че Дамян има дух, който няма нужда от тях.

Нашият призив е призив към повече жестове както ма-

Дамян)
тел: 0899580431

Благодарим на всички!
ПП.

На софийските катерачни стени и в някои магазини за алпийска екипировка също има възможност да се направят даренията.

териални, така и емоционални. Нека не позволяваме на рутината и ежедневието ни да превърнат неговия стоицизъм и неговата борба в незабелязана част от декора.

Както знаем, че всеки може да пострада, така вярваме, че и всеки е способен да подари внимание. Нека бъдем с Дамян по-често, когато "съжаленията", заглъхнат. Той го заслужава. Медиите отразиха падането на алпинистите, нека ние отразим тяхното "ставане".

Пожелаваме бързо възстановяване на нашите приятели.

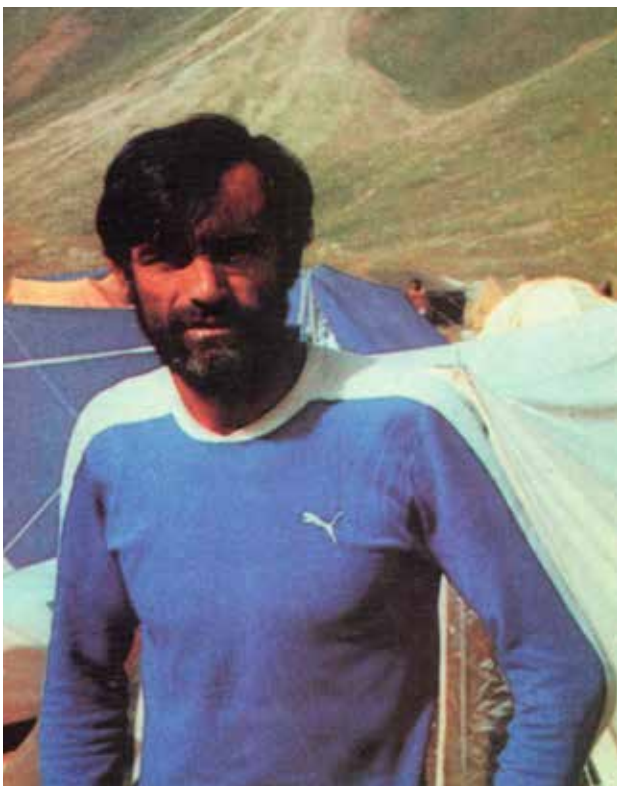
Ако имате желание и възможност да помогнете на Дамян в тази трудна ситуация, може да го направите тук:

Райфайзен Банк

В Лева: BG70RZBB91551068638888

В Евро: BG51RZBB91551468638809

Бояна Красиминова Петкова (сестрата на

Алпийското
въже

Събрали сме се отново при Симо в "Чорбаджи Марко... Алпинисти и планинари ветерани идваме тук често и под звуците на акордеона на Васко пеем любимите си песни. Те пак ни сближават, както някога. Будят спомени, докосват позабравени моменти от нашите преживявания.

След поредната среща се прибрах. Обзе ме някакво особено настроение. Без да искам, ми се наложиха малко странни мисли за равностетка на почти деветдесетгодишния ми живот. Той наистина премина чудесно - като че ли бях роден под щастлива звезда. В спорта печелех ученически, военни и студентски състезания по атлетика и ски. Любовта ми към планините и насоките на незабравимия доайен на алпинизма Александър Белковски, Белката, ме привлякоха към този спорт. Последваха изкачвания, премиери и съответните за времето си признания. Станах заслужил майстор на спорта, деятел на физическата култура, треньор - все заслужил, заслужил...

Дори ме удостоиха със званието "Почетен гражданин на София... В Спортната академия, тогавашният ВИФ, всичко също бе възходящо. Там ме назначиха пак заради алпинизма.

След време станах асистент, после кандидат на науките, доцент, доктор на науките, професор. Сега тези неща са далечни и не ме вълнуват, докато навремето се гордеех с тях. От друга страна, непрекъснато, дори и в полусънно състояние, ми се натрапва една по-трезва мисъл. Съзнавам ясно, че всичко това нямаше да се случи, ако бях сам, ако ги нямаше моите незабравими партньори в алпинизма, ако не беше алпийското въже, което ме свързваше с тях. Без тях нямаше да съм това, което съм. Дължа всичко на тези над 120 свои спътници по алпийските стени, ръбове и високи върхове в родните планини, Алпите, Кавказ и Памир. Искам да им изкажа своята голяма, голяма благодарност. За съжаление, някои от тях вече не са на този свят. Знаей, че когато отида при тях, пак ще сме заедно, свързани с алпийското въже.

Затова реших да посветя бъдещата си книга на всички тях.

Проф. Георги Атанасов
(Джиджи)

върх, за да остане ВРЪХ не само в българския алпинизъм, но и в българската история...

Христо го няма! К о л к о трудно е осмислянето на този факт. И трудно, и непосилно. На 24 февруари заедно с него трябваше да направим

- 30 април 1981 г.), първи българин на първия връх на планетата - на Еверест (20 април 1984 г.).

В Хиндукуш, Памир и Хималаите Христо показва истинските си възможности. За кратко време премина по няколко пъти всичките седемхилядници на Памир - 5 пъти на пик Ленин (днес Авицена), 4 пъти на пик Корженевска, 2 пъти на пик Комунизъм (днес Гармо) и 1 път на връх Ношак в Авганистан. Събра в актива си 12 изкачвания на върхове над 7-те хиляди метра и по този показател той все още с ненадминат от нито един български алпинист, въпреки че вече 29 години го няма. Едва преди 5 години един друг достоен българин - Динко Томов от Сливен, успя да изравни рекорда му, осъществявайки дванадесетото си изкачване на седемхиляден връх, като стъпи на Мустаг Ата в

гато календарно завърши XX век, всички спортни федерации направиха допитване до всички спортисти, треньори, дейтели, ветерани и почитатели за определяне на футболиста, волейболиста, баскетболиста и т.н. на XX век. Такова допитване направи и Федерацията на българските алпийски клубове (ФБАК).

В анкетата "Българският алпинист на XX век", взеха участие 114 настоящи алпинисти, ветерани, дейтели, както и 19 спортни редакции от всекидневния и периодичния печат и електронните медии - общо 133 гласували. След обработката на подадените анкетни карти стана ясно, че Христо Проданов, посочен 90 пъти на първо място, събира общо 1335 точки и напълно заслужено е обявен за "АЛПИНИСТ НА СТОЛЕТИЕТО... С 1004 точки и 18 пъти посочен на първо място анкетата постави Николай Петков на второ място. Третото място се отреди за Дойчин Василев, събрал общо 630 точки и 9 пъти посочен на първо място.

И още едно заслужено признание за Христо идва на 14 януари 2010 г., когато при допитването на БНТ до телевизионните си зрители за спортното събитие на XX век с 19.96% първото място заема изкачането му на вр. Еверест (20 април 1984 г.), оставяйки зад себе си класирането на националния ни отбор по футбол на IV място от световното първенство в САЩ - 1994 г. с 16.85% и световния рекорд на Стефка Костадинова на висок скок, поставен на 30 август 1987 г. в Рим с 14.36%.

Опитвам се да си го представя 70-годишен. Колкото и да се мъча, в съзнанието ми винаги обаче излиза онзи Христо - винаги усмихнат, забързан, прилично спортно облечен и с поглед, зареян някъде към висините. Така го помня и сега и не желая да си го представям с леко побелели коси, със забавена походка и може би леко прегърбил тънко-то си и леко слабовато тяло. В съзнанието ми е все още онзи Христо, когото изпратихме към първия връх на планетата - пълен с ентузиазъм, с много енергия и планове, отправени към нови върхове, защото неговото верую бе "Завиждам на хората, на които предстоят нови върхове..."

Доц. Сандю Бешев

Да си спомним за
Христо ПРОДАНОВ,
който на 24 февруари
трябваше да навърши 70 г.

равностетка на извървения път, така както правят всички, извървели своя 70-годишен път. Правим тази равностетка и сега, но, уви, сами - без него.

Роден и израснал в подножието на Балкана - в Карлово, Христо така се припасти към алпинизма, че той стана смисъл и съдържание на неговия живот. В Рила, Пирин и Стара планина той катереше с еднаква страст. Търсеше най-трудните и красиви алпийски маршрути. Сам прокара над 30 нови пътя към върховете, и то от най-висока категория на трудност.

С изявите си в Кавказ и Алпите той накарал и най-строгите съдници да заговорят с уважение за българския алпинизъм. Ушба, Шхелда, Гранд Жорас, Матерхорн и Пти Дрю са върховете, пред които се прекланят всички алпинисти, а за Христо те просто бяха етап в подготовката му към най-високите върхове на света. Каква завидна спортна кариера!? Каква колекция от върхове!? Първи българин на осемхилядник (Лхотце

Китай. (За съжаление и за него вече ще говорим само в минало време.)

След Еверест чухме много и най-компетентни оценки за Христо. Чухме ги от такива светла в алпинизма като Райнхолд Меснер, най-великият алпинист на всички времена, Едмънд Хилари, първият човек стъпил на Еверест, Едуард Мисловски, първият съветски алпинист, достигнал голямата мечта на поколения съветски алпинисти - Еверест. Всички те бяха еднородни - Христо Проданов е един от най-големите алпинисти в света. Към това ние бихме добавили, че ако Христо бе доживял своя 70-и рожден ден, той щеше да празнува, и пълната колекция от всичките 14 осем-хилядника на нашата планета, наредил се непосредствено след големите Меснер и Кукушка. Навярно щеше да е събрал и втората по важност колекция от 7-те континентални първенци. Да, щеше...

...И въпреки това 15 години по-късно, в края на 1999 г., ко-

Продължение от стр. 17

Аптечка! Имаме ли аптечка? Да, някъде в раницата на Дамян е. Стоян вади два анагина и ги давам на Дамян да ги сдъвче. И после малко вода.

Звъни телефонът. Запрян Хорозов е. Казва, че идват. Добре! Хайде по-скоро!

Увиваме Дамян с термофолио. Закопчаваме му пухенката отвсякъде. Само очите му се виждат.

Звъни телефонът. Никола казва, че тръгват.

Звъни телефонът. Жеко тръгва от Белмекен.

Всички идват на помощ!

Някой се движи през езерото. Идва човек. Нарамил е лопата. Пристига с термос, пълен с чай. Казва се Илиан и ни е гледал през цялото време от х. "Рилски езера". Дамян изгълтва чаша от топлата течност, докато Илиан вади още едно фолио, което

Езерният лед

също слагаме върху нашия страдал приятел. След кратък разговор по телефона и още около двайсетина минути пристига Деси, приятелката на Илиан. Носи спален чувал и шише с топла вода.

Благодаря ви, добри хора! Те също са се обадили на 112. Времето тече. Неколкократно се чуваме с Никола. От него получаваме само добри новини. Идва отряд от ПСС. Идва малък хеликоптер от Боровец. Тръгнал е и голям, военен хеликоптер. Радостта ни е неописуема.

Дамян трака със зъби и се опитваме да се майтапим с него, за да не се отпуска. Държи се мъжки.

Минава време. Започва полета да притъмнява. Илиан и Деси поемат надолу, за да не останат и тази нощ на хижата.

Тихо! Тихо, тихо, чува се нещо! Бръмчи хеликоптер. След малко се появява в небето и започвам да махам. Прави кръг и след малко вече не го виждаме. Появява се пак и отново изчезва. Шумът също заглъхва. Идеята ми как с въже се спуска спасители, носещи носилка, като в Алпите, качват в нея Дамян и го прибират се стопява мигновено. Наляга ме ярост, но явно ще трябва още да чакаме.

Съвсем скоро отново се чува рев на двигател. Моторна шейна. Появява се втора и летят по равната снежна повърхност. Спират под нас в основата на склона и се разбираме, че трябва носилка. Едната шейна полита обратно и след малко се връща. Човекът води помощ. След него се носят още две шейни, като една тегли корито. Всички скачат и

тръгват нагоре към нас.

Обясняваме какво се е случило. Момчетата вадят, каквото е необходимо, и се залавят да шинират допълнително крака на Дамян. Предлагат ни и по нещо за хапване.

В небето изниква и обагрен в тъмнотелено металният ангел, който толкова много очаквахме. Д-р Демирев дава указания, докато момчетата трескаво нагласят Дамян за пристигащата носилка.

И вече всичко е помощ. Хора всякакви. Доброволци, отрядът от ПСС, пилоти със зелени каски, докторът. И вече спокойно е. В цялата заформила се суматоха спокойно е. Има хора край нас и всички помагат.

Оттук по шейните и с тях до хеликоптера, а с него до София. Линейка.

Военномедицинска академия. Живи сме.

Безброй благодарности на всички, които помогнаха всячески!

Благодаря на:

Илиян и Деси
Г-н Запрян Хорозов
Г-н Кирил Русев
Момчетата с моторните шейни
Доброволците от ПСС
Планинските спасители от отряда в гр. Дупница
Екипажа на хеликоптера от база Крумово
Д-р Красен Демирев
Лекарите от Военномедицинска академия
Сотир Стойчев
Никола Леваков
Жеко Вътев
всички, които се отзоваха на зова за помощ!

Благодаря на всички наши приятели, които ни обгрижваха в болницата!

Благодаря на всички, които проявяват съпричастност за набавяне на необходимите средства за извършване на належащите операции за възстановяване на крака на Дамян.

Последните две десетилетия се характеризират със сериозен спад на националното ни самочувствие. Причините са комплексни, но са пряко свързани с неефективното патриотично възпитание, незадоволителната работа по издирването, съхраняването и популяризирането на извори на националното ни достойнство, чест и доблест. Част от тези празноти се стреми да запълни със своята дейност сдружението "Национален съюз Единение".

„НАЦИОНАЛЕН СЪЮЗ ЕДИНЕНИЕ“, е сдружение, регистрирано през 2007 г. по Закона за юридически лица с нестопанска цел. В Устава на сдружението е дадено следното определение: „Сдружението е доброволна, неполитическа, патриотична и културно-просветна общност на граждани, проявяващи интереси към издирването, съхраняването и популяризирането на изворите на националното ни достойнство и самочувствие.“

Основният предмет на дейност на „НАЦИОНАЛЕН СЪЮЗ ЕДИНЕНИЕ“, е провеждане на културно-просветни мероприятия с обществена значимост, насочени към издирване, съхраняване и утвърждаване на българските военни традиции, които се явяват извори на национално достойнство и самочувствие.

Дейността на сдружението е насочена в няколко основни направления: пресъздаване на събития от военната ни история, работа с подрастващото поколение

Туристи за единение

по военно-патриотичното възпитание, грижа за военни паметници, организиране и участие в изложби с експонати от колекциите на членове на сдружението и др.

За осъществяване на основните цели, задачи и предмет на дейност в ръководството на сдружението са избрани хора, които имат пряко отношение към военната история, специалисти по история на оръжието, военните униформи и наградната система. Сериозно място в членската маса заемат представители на интелигенцията – преподаватели във висши учебни

заведения, кметове на населени места и др.

Мероприятията, които сдружението провежда, са изпълнени с емоционален и патриотичен заряд. Част от тях са свързани с възпроизвеждането на живи картини на важни събития от националната и военната ни история. Най-често се пресъздават успешните битки на нашите предшественици през националноосвободителните борби, Руско-турската война 1877/78 г. и Сръбско-българската война през 1885 г.

Пресъздаването на събития от военната ни история се характеризира със

своята атрактивност, силно информационно и емоционално въздействие.

Работата на "Национален съюз Единение", по военно-патриотичното възпитание с подрастващото поколение се развива успешно в рамките на три договора със средни училища в гр. София. С участието на ученици от 74-то и 61-во училище се провежда възстановки на живи картини от обявяването на Независимостта на България през 1908 г. Децата с огромен интерес и желание се включват в мероприятията, обогатявайки знанията

си по история и общата си култура.

Друго направление на дейността на сдружението е поддържането на военни паметници. "Национален съюз Единение", пое грижата за облагородяване на района на мемориала на новия паметник край гр. Сливница, където със собствени средства се изработиха, монтираха и боядисаха пейки, засадиха се над 20 дръвчета и се монтира паметен надпис.

С експонати от частните колекции на членове на съюза организират изложби на исторически оръжия, вещи и документи по различни поводи. В музея на МВР съвместно със секция "Военноисторически изследвания" на В.А. "Г.С.Ракowski" бе организирана изложба по случай 129 години от края на Руско-турската война. Подобна изложба бе открита и в гр. Враца.

Направени са дарения на регионалните музеи в гр. Враца, гр. Разград и музеи на МВР на изобразителен материал за изложби от Руско-турската война в обем над 200 обработени оригинални илюстрации.

Важно е да се отбележи, че специалисти от ръководството на "Национален съюз Единение", са основните лектори в лицензираните курсове за майстори по ремонта на огнестрелни оръжия, провеждани от фирма на МВР. В тези

курсове са получили теоретична и практическа подготовка много служители на МВР. В рамките на теоретичната подготовка служителите получават знания за едно ново съдържание на оръжието - като подвижен паметник на националната ни култура и извор на национално самочувствие.

Друг много важен аспект във възпитателната работа на съюза произтича от успешната работа с органите на МВР по въпросите на културното отношение към оръжието като паметник на културата и като носител на национално самочувствие. В това направление с помощта на компетентните органи и членове на сдружението, служители на МВР, се провежда широка разяснителна работа.

Сдружение "Национален съюз Единение" се наложи в общественния живот като значима обществена, патриотична и културно-просветна организация, която със своите изяви оставя следи в обществената и културен живот на страната и армията. Мероприятия на сдружението са полезна и ефективна форма за родолюбиво възпитание на военноръководците и подрастващото поколение, както и за утвърждаване на българските военни традиции като извор на национално достойнство и самочувствие.

Анастас Величков

На 04.07.2012 г. група от 19 туристи от туристическо дружество "Мадарски конник", гр.Шумен, потеглихме с автобус за Република Румъния. Минавайки Дунав мост при гр.Русе, се озовахме в гр.Горгево. Пътувахме по магистрала към гр.Питещя в подножието на планината Фьгъраш. От село Карчишоара започнахме изкачване по 120-километров асфалтов път, който преминава в планинското било с надморска височина 2000 метра. Минахме край големия язовир Видрау със стена, висока 166 метра.

Пътят се вие в зиг-заг между стръмни склонове. С автобуса се изкачихме до езерото "Бяла", на височина 2040 метра и хотел "Палтину", където нощувахме. От хотела се открива красива гледка към езерото в подножието и билата на близките планини.

На сутринта, добре екипирани, започнахме седемчасов преход до хижа "Подрагу" на височина 2136 метра. Преподобихме през тесни пътеки по билото, край скални стени, стръмни склонове, зъбери, обезопасени с метални въжета и на места останали снежни преспи, които се топяха.

Движихме се много внимателно, като се спускахме по каменният ръб на планината. Незабравима гледка бяха трите диви кози, които скачаха от камък на камък. След стръмно слизване пристигнахме в хижа "Подрагу", където нощувахме.

Водата в езерото край хижата беше студена, бистра и чиста. Хижата е отворена само през летния сезон.

Сутринта тръгнахме на юг през циркуса в посока превала Шауа Подрагулий. След стръмно изкачване до билото завихме на ляво. Движихме се по пътека само по билото с леки изкачвания и слизания в продължение на 2 часа. Стигнахме подножието на

Вицтя Маре. Изкачихме се по югозападното му ребро по пътека със серпентини. На връх Вицтя Маре, висок 2527 метра, поехме в южна посока по ръба. Минахме малка седловина. На някои места се налагаше да се катерим с лане и с помощ от ръцете. Изкачихме връх Молдовяну.

Пред очите ни се откри море от планински върхове. Билата са подредени като огромни вълни. Времето е слънчево, топло и приятно. На върха направихме снимки, лека закуска и започнахме обратното слизване.

Вече имаме време да правим снимки на красиви места и цветя. Ниско долу пасяха стада овце. Набрахме ароматна мащерка за чай. В хижата се срещнахме с трима туристи от Австралия. След като ги почерпихме с ракия, проявиха интерес

ИЗКАЧВАНЕ НА ВРЪХ МОЛДОВЯНУ, 2544 m, РЕПУБЛИКА РУМЪНИЯ

да посетят и България. Отново нощувахме в хижа "Подрагу". Рано сутринта на четвъртия ден отново бяхме на път. Високите върхове скриваха слънцето. Тревата беше росна, а въздухът свеж и приятен. Вдишвахме с пълни гърди чистия планински въздух. Започнахме слизване по пътека през гориста местност. Потоци от бистра и пенлива вода се стичаха надолу, сливаха се в по-големи потоци, а водата падаше от красиви водопади.

След пет часа слизване автобусът ни чакаше на коларски път. Спряхме до рекичка, освежихме се и продължихме до гр.Виктория на 540 метра височина. Посетихме гр.Сибиу. Той се на-

мира в подножието на Фьгъраш. Разгледахме Големия площад, Кулата на Градския съвет, построен през 13 век, Железния мост на лъжците, Евангелиска и Католическа църкви. Разгледахме запазени части от крепостни стени и минахме през портата по тесни калдъръмени улички и отлично реновирани къщи. Градът е запазил архитектурния си облик и атмосфера на древен културен център.

Петият ден започна екскурзията ни за разглеждане на румънски градове и забележителни места. Град Брашов или Кронщад, наричан още "Румънският Залцбург", е разположен в подножието на хълма Тампа. Сградите са красиви, добре поддържани, в

готически стил. Забележителна е Черната църква, наречена така заради почернените от пожар стени.

За съжаление, не можахме да я разгледаме. Прекосихме площада с фонтана, старото Кметство – сега исторически музей, Кулата на тромпетиста, от която в случай на опасност предупреждавали жителите на града. По тихите улички има малки кафенета, заобиколени от цветя. Край Брашов има ски-курорти: Пояна Брашов, Предял, Азуга и Бушени.

През 1824 година д-р Петър Берон, тук в Брашов, отпечатва своя "Рибен буквар".

В края на юли в Брашов се провежда международен фолклорен фестивал.

Продължаваме към замъка в Бран, известен като замък на Дракула. Издигнат през 1377 година в готически стил. Прозорците са малки, коридорите тесни, подът е дървен, а стъпалата каменни. Помещенията са мрачни, тесни, но с оригинални мебели от плътно дърво. Там е живял Влад III – наричан Цепеш, защото е набивал на кол враговете си.

Посетихме гр.Синая - перлата на Карпатите. Разгледахме двореца Пелеш - бивша лятна краляска резидентска. Това е един от най-красивите дворци. Бяхме поразени от неповторимата му архитектура. Построен е от принц Карол I през 1875 година. Тук видяхме много картини, резбовани тавани, мебели с дърворезба. Разгледахме неповторимите зали на двореца: Съвещателна, Оръжейна, Театрална, Концертна. Всяка една е в различен дизайнерски стил. Направихме си снимки в красивата градина на замъка.

Изведнъж заваля дъжд. С тичане достигнахме до автобуса. Продължихме към Букурещ. Пътувахме по четирилентово добре поддържано пътище. Вдясно се виждаха върховете на Карпатите, които се състоят от множество отделни планини. Те заемат четвърт от територията на Румъния. Преподобихме през столицата Букурещ. Красиви, модерни сгради. За съжаление, румънският език ни създаде трудности. Късно вечерта пристигнахме в Шумен. За добрата организация на нашето пътуване благодарим на Б.Петрунов и А.Филипов. Водач в планината беше Д. Върбанов. Успяхме да видим една малка част от забележителностите на Румъния, но останахме с отлични впечатления.

Перник в ритъма на чановете

Една от запазените марки на Перник е Международният фестивал на маскарадните игри "Сурва", който се провежда от 1966 г. Кукерската фиеста събира над 6 хил. участници от всички етнографски области на България плюс гости от Европа, Азия и Америка, които представят своите народни игри, обичаи, маски... Участниците наблягат на максимално автентичното облекло и традиции от своя край, а за най-добрите има награди. Фестивалът е успял да се наложи и всяка година събира поне 100 хил. зрители. Освен представянето на различните групи и огнено шоу, уличен театър, украсяване на гигантска сурвачка, за гладните има типични ястия за района на Перник като граовския зеленник. Вино се лее, кебапчета и кюфтета цвърчат по скарите, от казанлъшките понички капе шоколад... Мила фестивална идилгия!

И тази година пера, рога, зъби и кожи имаше предостатъчно. Имаше в изобилие и булки, и кючекени... Десетки цигански катуни, стотици полове, мечки, много козина, пера, хиляди чанове, както и всякаква друга жива твар, която не се вписва в никакви категоризации. Всичко това на улицата, пред погледите на хиляди любопитни граждани и гости на миньорския град.

Освен нашите кукери по улиците на Перник дефилираха и "пилета", с човешки бой от Македония, словенска карнавална група, танцьори от Палестина... Шарено и весело - достатъчно е да не се спираш на едно място. Дори в страничните улички около центъра постоянно можеше да се натъкнеш на кукери със звънци, които скачат, танцуват и се закачат с минувачите. Някои от тях дефилираха по главната улица на Перник голи до кръста... при минус 10 градуса. Все пак има

зло да се прогонва! Кукерските групи са от цяла България и всяка е със свой номер. Някои маски са от кожи и рога, други от птици пера върху дървени рамки и достигат до няколко метра височина, трети пък са от мъниста и огледала. Чановите на кръста на участниците понякога тежат над 40 килограма, предават се от баща на син няколко поколения. По подобен начин се предават и костюмите, въпреки че част от участниците сами изработват своите, като понякога това им

отнема година.

На фестивала в Перник кукерите не просто вдигат шум и носят страховити маски, за да изгонят злите сили, но се и състезават помежду си за награди.

И докато в миналото кукерството е било само за ергени, днес във веселбата участват жени и деца. Най-малките кукерчета обикновено са на 3-4 години, увити в кожи така, че едва им се подава носът, но пък скачат с най-много ентузиазъм. А най-хубавото е, че всеки

може да се включи във веселбата, да се снима с косматите гонители на злото и заедно с тях да се втурне във вихъра на хора и ръченици.

В дните на фестивала всички музеи и галерии в града са с вход свободен.

Ако още (или отдавна) не сте влизали в галерията на минния музей или не сте видели находките от некропола, открит при строежа на магистрала "Струма" (в съседния исторически музей), сега му е времето. В Двореца на културата можете

да разгледате галерията (на втория етаж).

А на крепостта Кракра има екскурзовод. Няма да сгрешите, ако нахлупите миньорската каска, а след това се обогатите с история и изкуство. А накрая поскачате с кукерите.

На голямата сцена на площада в Перник, освен че се свири, се разиграват и сценки, които са свързани с кукерските обичаи - от раждане на бебе, през боеве и символично оране, важното е да се развява козина и да ехтят хлопките.

ОБЯВА

Управителният съвет на сдружение с нестопанска цел за обществено полезна дейност Туристическо дружество "Родопея", с. Ягодина, обл. Смолян, на основание чл.26 ЗЮЛНЦ и чл 24, ал. 1 от Устава свиква

ОБЩО СЪБРАНИЕ НА СДРУЖЕНИЕТО

То ще се състои на 30.03.2013 год. в 14.00 часа в заседателната зала на Кметство - с. Ягодина, община Борино, област Смолян, при следния дневен ред:

1. Приемане на годишен отчет за дейността на сдружението през 2012 год.
2. Приемане на отчетен доклад на Контролния съвет за 2012 год.
3. Приемане на годишния счетоводен отчет на сдружението за 2012 год.
4. Приемана на проектобюджета на сдружението за 2013 год.
5. Избор на делегат за ОС на БТС през 2013 год.
6. Разни.

При липса на кворум на основание чл. 27 ЗЮЛНЦ Общото събрание ще се проведе същия ден в 15.00 часа, на същото място и при същия дневен ред и ще се счита за законно независимо от броя на присъстващите членове на сдружението. Поканват се всички членове на сдружението да участват в Общото събрание.

В Илинденци на Празник на виното

По традиция първата събота на февруари в село Илинденци, община Струмяни, се провежда Празник на боговете на виното. И тази година празникът започна със зарязване на лозето на отец Васил от село Илинденци, най-хубавото, намиращо се на пътя за селото. На обичая присъстваха много гости от региона и страната, както и момичетата от ансамбъл "Струмяни", които придадоха допълнителен колорит на празника.

Организатори на събитието са Емил Илиев – кмет на община Струмяни и екипът му. Официални гости бяха

Георги Баханов – зам.областен управител, кметове на селата в община Струмяни, кмета на Берово – Република Македония, както и представители от близките Кавадарци, Струмица, Скопие и др. След ритуала **зарязване и преливане с вино**, тържеството продължи на

площада в центъра на селото, където бе изнесена програмата от женската певческа група на Илинденци. За доброто настроение се погрижи оркестърът на Иван Станишев, който свири и пя без почивка, и з пълнявайки поздравя за всички желаещи. На площада се виха кръшни хора.

Красивата Зоя Диманкова - студентка в ЮЗУ, Благоевград, бе мома Кераца, на която е именувано прочутото бяло вино керацуца, чийто сорт вирее само

тук. Тя бе придружена от боговете на виното – младежи от селото. За цар на виното тази година бе избран Иван Станишев, който е номер 1 както на сцената, така и в лозаровинарството. Наградени бяха и други с грамоти и парични награди. Грамота получи за втори път Иван Станоев за бяло вино и 100 лв. – за червено. Виночерпец на площада бе Тони Митов. Кметът на целото Бойко Станишев разведе гостите из скулптурния парк "Арт център – Илинденци" на Иван Русев, където любезната му съпруга ги посрещна с погача и вино. На пръзника в Илинденци присъства и Нирач Кумар от Индия, заедно с Мария Таушанова, секретар на Сдружението на хотелиерите и ресторантьорите в Сандански. Сред приятели от селото бе и семейство англичани, които от няколко години живеят в с.Илинденци и по думите им тук се чувстват като у дома си. Празникът на боговете на виното продължи до полунощ.

Роска Ноцкова, Сандански

то ни дават илюзията за общуване, без да създаваме връзки помежду ни. Все по-малко даваме от времето си, все по-малко даряваме себе си и забравяме, че това, което прави спомени, разказвани години по-късно, рядко се намира в подаръчна кутия, а идва от моментите, в които споделяме пълноценното си присъствие с обичаните хора.

Тази година за първи път

Събитието се провежда на 13 и 14 февруари в София и Пловдив, като дава възможност на посетителите да изработят сами подаръци, влагайки внимание и лично послание към близките си хора. Показани са най-добрите кулинарни предизвикателства - шоколад и други афродизиаки и предложена чиста храна за "вечеря за двама", както и подаръци от екоматериали и вино-зона за биологични и еко вина. На специален щанд

включва Green Dating – нестандартно парти за запознанства на хора с устойчиво мислене, на които беше предложено забавление с кулинарни и забавни игри. Целта е необвързаните екопочитатели да намерят свои половинки, които също като тях да споделят екологичните принципи. Инициативата Green Dating на Сдружение "Устойчиво общество" ще продължи и след февруарския фест със срещи в цялата страна като част от дейността на организацията, която цели да популяризира и утвърждава устойчивия начин на живот. Хората, които се вълнуват от такива запознанства, могат да следят инициативата във Фейсбук.

В София екофестът се провежда в Бетахаус на 13 и 14 февруари с Green Dating парти на 13 февруари в betasof. Домакин на пловдивското събитие е Бар "Грамофон" на 13 февруари с парти за запознанства същата вечер от 19 часа.

посетителите опитват храни и вино от малки български ферми и производства.

Фестивалът в двата града

Независимо дали признаваме западнокатолическия празник Св. Валентин или православния Трифон Зарезан, 14 февруари е още един повод да се оставим на инерцията, разчитайки повече на това, което ще ни се предложи на пазара или по телевизията. Купуваме всевъзможни изкуствени вален-

тинки, букети от отрязани цветя и луксозно бутилирано вино с химически съставки. Очакваме повече от телевизията, интернет и мобилните телефони, кои-

Сдружение "Устойчиво общество" организира Екофест на любовта и виното, призовавайки за по-малко консуматорство и повече общуване помежду ни.

Екофест на любовта и виното

ФОТОЗАГАДКА "ЕХО"

Кои са тези туристически обекти?

(за истински туристи и природолюбители)

Във всеки брой ще публикуваме снимка на туристически обект от България. Вие трябва да отгатнете кой е той.

Отговорите изпращайте на познатия ви адрес:

София - 1000, бул. "В. Левски" № 75, редакция в "ЕХО", или на мейла на вестника exobts@gmail.com.

Един от вас ще спечели награда, изтеглена чрез жребий сред познатите верния отговор.

Очакваме вашите отговори до 15 март.

Концерт в памет на Алеко и Ботев

В ДОЛНА БАНЯ

Тясна се оказа заседателната зала на община Долна баня за многоройната публика и десетките почитатели на изпълненията на певиците от вокалната група при пенсионерския клуб "Надежда" в рилския град с художествен ръководител и корепетитор Васил Сотиров.

Поводът за концерта бе повече от похвален – отбелязването на годишните от рождението на двама велики и гениални българи, творци, общественици и революционери - Алеко Константинов и Христо Ботев.

В началото председателката на клуба Атанаска Лазарова припомни накратко биографични данни за живота и делото на двамата незабравими българи, чиито образи гледаха смилено и блестяха със своя подвиг от поставените в залата портрети.

За творчеството на Алеко и Ботев пък говори главната учителка по български език и литература от Средното

общообразователно училище "Неофит Рилски" Анелия Иванова, дългогодишна преподавателка в долнобанската

гимназия.

В последвалия около час празничен концерт с песни от новия репертоар на вокалната група се редяха обичани и познати песни и шлагери в ритма на тангото и валса, бурно аплодирани от многолюдната публика.

И всяка от песните си имаше своя адресант - за приятелите и присъстващите в залата, за кмета на Долна баня Владимир Джамбазов и неговия екип, за председателката на местния парламент Лилияна Драганова и общинските съветници.

На финала участничките във вокалната група и присъстващите се хванаха на българско хоро.

Благодарности и цветя за участниците в тържеството и концерта поднесоха председателката на клуб "Надежда" Атанаска Лазарова и заместник-председателката на Сдружението на хора с увреждания "Венетика" в рилския град инж. Светла Стоименова.

Любомир Кузев

Уважаема редакция, Подкрепям идеята за „Кой е този туристически обект?“

Когато бяхме по каньона Шегава, бях приятно изненадана от забележителните скални феномени. Не съм и предполагала, че Конявска планина крие толкова красота, която ще ми остане завинаги в съзнанието.

Раждавица, Шагава, каньонът, скалната група Шишмановите войници... е моят отговор на загатката ви в бр. 1-ви.

Чудесен избор за работен календар!

Пожелавам на целия екип нови творчески успехи и вестник „ЕХО“ да стане седмичник!

На Мусала през вр. Алеко

Беше ноември на 1961 година. Само преди месеци бях завършил вечерния техникум по електротехника «С. М. Киров» - София. Съдбата ме доведе в подножието на връх Мусала. Тук строители и монтажници бяха изградили язовир и водно-електрическа централа с едно име – "Бели Искър". От тук започна и моята професия на енергетик, за да завърши след 38 /тридесет и осем / години – във ВЕЦ «РИЛА», в родния ми град Рила.

... В един почивен ден, с още двама енергетици от ВЕЦ "Бели Искър" се разхождахме из близкия град Самоков. Непознат беше той за мен, но моите колеги - Иван Чобаджийски и Любчо Симов, често срещаха познати хора. И ето че срещнаха Гошо, известен планинар. От него научихме, че в началото на декември ще бъде на хижа "Мусала", където ще е готвач на тримата известни скиори - Петър Попагелов / баща /, Александър Нестеров и Петър Ангелов, които ще бъдат там на алпийска подготовка. Покани ни да се видим там, сред природата.

Времето неусетно мина. Към нас се присъедини още един желаещ за поход до хижа "Мусала". Любчо предложи маршрутът да започва от трафопоста над ВЕЦ «Бели

Маркуджиците. Там минава пътеката между х. "Ястребец" и вр. Алеко. От нея вляво се отклонява пътека за х. "Мусала". Нали бяха местни хора, по-възрастни от нас, послушахме ги. Но строителните дейности бяха завършили преди година - две, пътеката беше обрасла с клони, паднали дървета, ка-

ни или диви кози - не можахме да ги различим.

Екипирани с груби работнически дрехи - ватенки, клинове, гетри, въоръжени с борови геги, започнахме стъпка по стъпка изкачването. Когато раницата започна да ни пречи, намерихме удобно място между скалите и здраво я за-

към нас от върха. Когато ни наближи - як планинар с фенер в ръка ни попита - ние ли викнахме от Алеко, има ли пострадали. После даде сигнал на спасителната група от хижата, че всичко е наред и да се прибират. Докато се изкачваме към върха, отговаряхме на въпроси кои сме, откъде,

към х. "Мусала" беше къде, къде по-леко. Отново получихме приятелските съвети как да общуваме с природата, кога и как да бродим по планината, особено когато маршрутът не ни е познат и не е маркиран.

След краткия отдих Гошо, домакинът, Александър Нестеров и двете немски овчарки ни изпратиха до билото в подножието на Алеко. Там Нестеров се изкачи и намери раницата. Беше непокътната, явно хищниците не са я подушили и разкъсали.

Фотоапаратът този път си свърши работата. След снимките се разделихме с новите познати.

Ние продължихме нашия поход директно към долината на р.Бели Искър, а те - към хижа "Мусала".

Хижа "Мусала", връх Мусала още няколко пъти се вписаха в моя живот. Ето как: Докато първото ми изкачване - на 3 декември 1961 г., беше аджамийско, глуповато, след 20 години (1981 г.), бях водач на пет деца, тогава средношколци, по маршрут: Боровец - х. "Мусала" (пътеката по реката) - връх Мусала - х. "Грънчар" - х. "Рибни езера" - Рилски манастир. Само две престоявания - на х. "Мусала" и на х. "Грънчар".

Искър», от където се захранва с електроенергия връх Мусала. Пътеката край кабела ще ни заведе на връх Мусала, а от него ще слезем на хижа "Мусала". Нали по тази пътека слизат техниците при повреда на кабела.

Дойде учреният за зимния поход ден - 3 декември 1961 година. За съжаление групата ни от четирима се стопи в последния ден. Останахме само двамата с Любчо. В една раница събрахме храната и поехме към планината. На бариерата преди електроцентралата и вододайната зона дежурните охранители ни препоръчаха още по-кратък маршрут за х. "Мусала", който започва от нашите жилища. За минути се върнахме и съгласно указанията лесно го намерихме. Тази пътека ще ни отведе на билото -

мъни и едва се очертаваше. Бяхме амбицирани и крачка по крачка стигнахме билото. Тук природата ни устрои ново изпитание - пълзеше гъста мъгла. Видимостта беше едва на 10 -20 метра. Открихме и пресякохме пътеката по билото - идваше отдолу и продължаваше нагоре. Тръгнахме по нея, но изведнъж тя се изгуби. Денят си отиваше, когато си зададохме въпроса - защо не се върнахме надолу, към вр. "Ястребец" и х. "Ястребец"?! Където можехме да пренощуваме. На следващия ден, по светлото хижарите щяха да ни упътят как да стигнем на хижа "Мусала". Но беше вече късно да се връщаме. Бяхме пред едно скалисто било /Алеко/ и се готвехме да го катерим, когато пред нас от ляво на дясно в сумрака, с бясна скорост премина стадо животни - сър-

се оттегли. Вляво от нас, долу, видяхме светлинка, чухме човешки глас. «Ехо - о-о!... Видяхме и върха горе, и там блесна светлина. Чу се кучешки лай. В тоя момент от нас се изтръгна едно изтерзано «Ехо - - о».

Бяхме чути и долу в хижата, и горе на върха. Това ни върна самочувствието и започнахме слизане от билото, а след това ни предстоеше да изкачваме Мусала - по мрак.

В това време какво са си говорили хората в хижата и горе на върха по телефона, можем само да гадаем. Но стопроцентово съм сигурен, че са искали да ни помогнат. Идва и решението - от х. "Мусала" да тръгнат трима, а от връх Мусала - домакинът на космическата станция - Захари Митев.

Още не слезли от Алеко, видяхме черна точка и про-блясваща светлинка да идва

как сме минали билото в тоя мрак, с тая екипировка...В космическата станция - битовата стая (кухнята) ни очакваха и другите двама обитатели в тоя ден на върха - дядо Ильо от метеорологичната станция и леля Мария. Леля Мария, като истинска домакиня ни осигури топла вода за краката, топъл чай и аспирин. Любезните домакини не ни оставиха, докато не похапнем от техните скромни запаси, а пък от нашата храна в раницата ще похапнат горските животни, ако я открият в скалите в подножието на «Алеко».

Когато станахме сутринта, слънцето беше изгряло. Телефонът звънеше - да слезем по-скоро на хижата, та да видят кои покоряват Алеко и Мусала в късни доби.

Фотоапаратът, останал в раницата на Алеко, не ни даде възможност да запечатим раздълата си с тези чудесни и гостоприемни стопани на планинските висоти. Сбогувахме се със сърдечни слова на благодарност за човещината, която проявиха към нас. Слизането

2004 година. След нови 24 години отново бях на Мусала. Този път бяхме -50 туристи от ТД "Рила", в чието ръководство бях.

2011 година. На 75-годишна възраст и като председател на ТД «Рила», отново с 50 туристи бяхме на хижа "Мусала", на празника на самоковските туристи. Този път само 15 се изкачиха на върха, като между тях беше и 8-годишният Васко Лютов. Останалите се наслаждавахме на празничната програма на хижата.

От страниците на любимия вестник «ЕХО» искам от мое име (защото с Любчо Симов не сме се чували и виждали от години) още един път да благодаря най-сърдечно на планинарите от Самоков за човещината, която проявиха в оня далечен декемврийски ден.

Иван Стефанов
Димитров -
Тахтаджийски
Председател на
ТД «РИЛА», гр. Рила

УС на
ТД "Добруджанец"
Генерал Тошево

Графично оформление и предпечат: Милен Дивитаков

23

Туристическа борса 2013

Очакваме ви!

На щанда на БТС ще намерите:

Пътеводител "Опознай България- 100НТО"
Карта "Опознай България - 100НТО"
Карта "10-те планински първенци"
Карта "Хижите в България"
Карта "София и околности- туристически обекти"
Карта "Витоша"
Карта "Осоговска планина"
Карта "Южен Пирин и Славянка"
Карта "Троянски балкан"
Карта "Преславски балкан"
България – пътна карта

Книжките от поредицата "Нова туристическа библиотека" – "Мусала", "Вихрен", "Витошкият Черни връх", "Скални манастири и църкви в Североизточна България".

Особен интерес за всеки турист и кандидат такъв, представлява излезият през декември справочник "Хижите в България". Повтаряме - Цената за 1 бр. в комплект с картата е промоционална - 8 лв.

Изброените заглавия ще намерите още и в Централата на БТС в София, бул. "В. Левски" №75, в Информационния център на БТС- в подлеза пред МФВС (Спортната палата) и в туристическите дружества по места.

На ход е 30-ата юбилейна Международна туристическа борса Ваканция и СПА 2013, която по традиция се провежда в ИНТЕР ЕКСПО ЦЕНТЪР, София (14 - 16 февруари). Българският туристически съюз, уникално сдружение за организиран туризъм, е един от постоянните изложители. Ще ни намерите в зала 1-А - щанд 28.

В отговор на многобройните ви запитвания отговаряме – на щанда ни ще намерите брошурата, провокирала многоброен интерес с нашите актуални и атрактивни маршрути за лято 2013 г. На промоционална цена ще бъде изложен и така търсеният още с появата си на пазара в началото на

годината справочник "Хижите в България", който е чиста вода от извора и незаменимо пособие в раницата на туриста и жабката на автомобила.

На място ще можете да се запознаете с експерти и организатори на туристическата дейност в БТС, които ще дадат отговор на интересуващите ви въпроси.

А пропусналите периодиката на националния и единствен туристически вестник в България- "ЕХО", ще могат да си набавят липсващите броеве, както и да се снабдят с последния, февруарски.

Очакваме ви! Ще ни бъде приятно да се запознаем!

желание, срещу допълнително заплащане). **3 ден** – Закуска. След закуска – по желание екскурзия до гр. Струга. Отпътуване за България по обяд.

Цена: 125.00 лв. Цената включва: 2 нощувки със закуски в малки семейни хотели със собствен санитарен възел в стаята, климатик, хладилник, телевизор; медицинска застраховка, водач. **Дати:** 1.03; 8.03; 22.03...

ГЪРЦИЯ - ОСТРОВ САНТОРИНИ – АТИНА – ДЕЛФИ

6-дневна екскурзия от 339.00 лв.

Дата: 12. 3. Цената включва: транспорт с автобус, фериботни такси, 3 нощувки със закуски в хотел на остров Санторини, 2 нощувки със закуски в хотел в Атина, туристическа програма в Делфи, медицинска застраховка, водач от ТА.

ГЪРЦИЯ – КАРНАВАЛ НА ОСТРОВ КОРФУ

4-дневна екскурзия от 14. 3. 2013 г. Цена: 239.00 лв.

Цената включва: транспорт с луксозен автобус, 3 нощувки със закуски в хотел 3 *, пешеходна разходка в столицата на Корфу и посещение на двореца Ахилион, фериботни такси и билети, екскурзоводско обслужване, медицинска застраховка.

ДРЕВНА ГЪРЦИЯ - 5-ДНЕВНА ЕКСКУР-

Атина – Коринтски канал – Епидаврос – Нафплион – Микена – Делфи – Метеора
Дата: 20. 3. 2013 г. Цена: 279.00 лв. Цена-

та включва: транспорт, 3 нощувки със закуски в Атина, панорамна обиколка на Атина с местен екскурзовод, туристическа програма в Делфи, посещение на Метеора, екскурзоводско обслужване.

И - нещо много специално!

ГЪРЦИЯ - МЕТЕОРА

Тридневни екскурзии с 2 нощувки със закуски в Паралия Катерини, обиколка на Солун и екскурзия до световноизвестните скални манастири Метеора, на цена от 169.00 лв (ранни записвания – 20 дни преди датата на пътуването и 50% от цената) и от 179.00 лв. стандартна цена; **Дати: 1. 3. 2013 г.; 22. 3. 2013 г.**

И тази година имате възможност да посетите Хърватия и Черна гора

АДРИАТИЧЕСКА ПРИКАЗКА

5-дневна програма, екскурзия без нощен преход

Ще имате възможност да разгледате обстойно Подгорица, Дубровник, Котор, Будва, остров Св. Стефан, Шкодренското езеро, Каньона на р. Морава. **Цена: 339.00 лв. Цената включва:** транс-

порт, 4 нощувки със закуски и вечери в Будва, посещение на Котор и Будва, целодневна екскурзия до Дубровник. **Цената не включва:** входни такси за музеи и други обекти, целодневна екскурзия до Албания – 16 евро, медицинска застраховка – 4.90 лв. за покритие 5000 евро. **Дати: 20. 3. 2013 г.; 3. 4. 2013 г.**

ПЕРЛИТЕ НА АДРИАТИКА

5-дневна програма, без нощен преход

По време на екскурзията ще видите: Загреб – Плитвички езера – Дубровник – Будва – Котор. **Цената включва:** транспорт, 1 нощувка със закуска в Загреб, 2 нощувки със закуски и вечери в Дубровник или Дубровнишката Ривиера, 1 нощувка със закуска в Будва, обиколка на Дубровник с местен екскурзовод на български език, екскурзия до Будва и Котор, посещение на Национален палк "Плитвички езера", водач от агенцията. **Цената не включва:** входни такси за посещаваните обекти, разходи от личен характер. **Дати и цени: 20. 03. 2013 г. – 399.00 лв.; 10. 04. 2013 г. – 409.00 лв.; 01. 05. 2013 г. – 429.00 лв.; 22. 05. 2013 г. – 449.00 лв.**

НАШИ ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПРЕДСТОЯЩИТЕ ВИ ЕКСКУРЗИИ

ТРЕТИ МАРТ В ПЛЕВЕН : МАРШРУТ ПЛЕВЕН – ПЛЕВЕНСКА ЕПОПЕЯ – КАЙЛЪКА – КРЕПОСТ "СТОРГОЗИЯ"

Дата: 3.3.2013 г.
Отпътуване от София в 7:30 ч. от пл. "Ал. Невски". Завръщане в София вечерта. **Цена: 29 лв.**

ПРАЗНИЧЕН ПОХОД ДО ВРЪХ ШИПКА

Дата: 3.3.2013 г.
Отпътуване от София в 7:30 ч. от пл. Ал. Невски. Пътува се по Подбалканската магистрала в посока Казанлък. **Цена: 32 лв.**

РУПИТЕ – РОЖЕНСКИ МАНАСТИР - МЕЛНИК

Дата 16.3. Отпътуване от София в 7:30 ч. от пл. "Ал. Невски". **Цена: 30 лв.**

ЗИМНО ИЗКАЧВАНЕ НА ВР. АМБАРИЦА В СТАРА ПЛАНИНА

23 и 24 МАРТ 23.03 /събота/ Тръгване в 8,00 ч. от площад "Руски паметник". През Троян, Троянски манастир и с. Черни Осъм се пристига в м. Смесите, откъдето за около 4-5 ч. пеш се достига х. "Амбарица".

24.03 /неделя/ Тръгва се рано и за около 3 часа се достига вр. Амбарица /2166м/. Връщане обратно по същия път.

Цена: 85,00 лв. Записване: най-късно до 18 март /понеделник/.

ЗИМНО ИЗКАЧВАНЕ НА ВР. ВЕЖЕН В СТАРА ПЛАНИНА

30 и 31 МАРТ 30.3 /събота/ Тръгване в 8,00 ч. от площад "Руски паметник". През Тетевен – с.Рибарица /1 час обедна почивка/- пристигане до входа на Национален парк "Централен Балкан", откъдето за около 5 часа се изкачваме до х. "Вежен" /с/с ски или снегоходки, ако има достатъчно сняг/.

31.3 /неделя/ На следващия ден се тръгва рано и за около 3 часа се достига връх Вежен /2198м/. Връщане обратно по същия път.

Цена: 80,00 лв. Записване: най-късно до 25 март .

ЕДНОДНЕВНА ЕКСКУРЗИЯ: СОФИЯ – АЛИСТРАТИ – СЕРЕС – МЕЛНИК – СОФИЯ

Дата: 17.3. Отпътуване от София в 06:30 от пл. "Ал. Невски". Пътуване по маршрут София - **Алистрати**. **Цена: 35 лв.** Срок за уведомяване за недостигнат минимум - 2 дни преди датата на отпътуване.

И ЕДНА ВЪЗМОЖНОСТ ДА ПОСЕТИТЕ ОХРИДСКАТА РИВИЕРА

УИКЕНД В МАКЕДОНИЯ – 3 - ДНЕВНА ЕКСКУРЗИЯ

1 ден: Отпътуване от храм-паметник "Ал. Невски". Пристигане в Скопие около обяд. Разходка из града и свободно време. Продължаване за Охрид. Пристигане, настаняване, нощувка. По желание – македонска вечер срещу допълнително заплащане. **2 ден** – След закуска – разглеждане на Охрид. Възможност за екскурзия по Охридското езеро (по

Повече информация и предложения за пътувания, почивки и резервации на познатите ви адрес и телефони: София, бул. "Васил Левски" 75, подлеза пред Спортната палата. Информационен център на Българския туристически съюз. Тел. 02/ 980 12 85; 0882 966 319; 0882 966 320.